

7de Sociaal-Flamingantische Trefdag

Verlagboek

*Zaterdag 16 oktober 2010
Berchem (Antwerpen)*

*Immigratie, multiculturaliteit
en de linkse Vlaamse Beweging*

Zuhal Demir

Inzake migratie situeren ook bij ons zich de meningen tussen de klassieke extremen van de bourgeois-democratie. Uiterst rechts hoor je luid dat we vol zitten, dat de deuren dicht moeten en dat de vreemdelingen die hier al zijn zich zo vlug mogelijk aan onze levenswijze moeten assimileren, willen ze niet uitgewezen worden. Aan de tegengestelde kant van het politieke spectrum roepen de postmoderne, libertaire en klein-linkse kosmopolieten dat grenzen voorbijgestreefd zijn en dat door iedereen binnen te laten en hun dadelijk alle rechten toe te kennen, de hele wereld op den duur zal goed komen. Zo kan het centrisme zich voorstellen als de serene stem van het gezond verstand. Die zegt dat, zeker in onze tijd van globalisering, migratie heel normaal is en goed; en dat het slechts zaak is tot een juiste migratie te komen en de personen die we nodig hebben - onder contract - aan te trekken. Omfloerst neoliberalisme - cynisch en calculerend!

Natuurlijk verwerpt ons sociaal-flamingantisme de drie beschreven posities en alles ertussen. Ons standpunt begint met een kritiek van de mondiale politieke (= door machtige mensen gemaakte) economie, waarin de kloof tussen arm en rijk, tussen en binnen de landen van de wereld, alsmaar breder wordt, met alsmaar toenemend fysiek en structureel geweld, waardoor alsmaar meer mensen "in vrijheid gedwongen" hun omgeving van geboorte verlaten.

Uiteindelijk willen wij het Vlaams-nationalisme van een louter defensieve houding (het willen bewaren van een toestand die eigenlijk nooit bestaan heeft) ombuigen tot onderdeel van een groot, vernieuwd-modern project. Een project voor een participatievere vorm van democratie en een eerlijkere verdeling van rijkdom en macht, nationaal en internationaal. Een project voor een confederatie van soevereine volkeren, die elk hun eigen model van ontwikkeling kunnen uittekenen. Een project voor een vereniging van mensen waarbij ieders vrije ontplooiing de voorwaarde is voor de vrije ontplooiing van allen. Een project waardoor zowel visa als onmenselijke, massale migratie ten slotte kunnen wegvallen.

Verslag van de 7de Sociaal-Flamingantische Trefdag:

Immigratie, multiculturaliteit en de linkse Vlaamse Beweging

De afgelopen decennia is het aandeel van allochtonen in onze bevolking sterk toegenomen. In theorie hoeft dit geen probleem te zijn, maar in de praktijk loopt het grondig mis. Nieuwkomers raken niet geïntegreerd, wat zich vertaalt in armoede, criminaliteit, gettovorming en dergelijke meer. Het maatschappelijk ongenoegen over deze verziekte situatie is groot, temeer omdat de politiek er niet in slaagt deze problematiek ten gronde aan te pakken.

In de linkse Vlaamse Beweging wordt er al geruime tijd aandacht besteed aan de problematiek. Door een Sociaal-Flamingantische Trefdag te wijden aan het thema, hebben wij gepoogd om onze eigen kijk op migratie en multiculturaliteit een ruimere bekendheid te geven. Vanuit een linkse analyse maken wij komaf met de drie hoofdstromingen die het migratiedebat bepalen en formuleren een kader waarbinnen oplossingen mogelijk zijn.

Uiterst rechts kan al geruime tijd op sympathie rekenen met een standpunt dat de schuld van talloze samenlevingsproblemen bij de allochtonen legt. Zij profiteren van onze sociale zekerheid, zij zijn gewelddadig, zij willen zich niet integreren, zij zijn religieuze fanatici ... Een harde aanpak is volgens extreem-rechts de enige manier om ons te behoeden van een complete overrompeling van onze traditionele samenleving. Minder gegoede mensen die vaak rechtstreeks met de problematiek te maken krijgen, zijn heel vatbaar voor dergelijke ideeën. Aan de tegengestelde kant van het politieke spectrum roepen de postmoderne, libertaire en klein-linkse kosmopolieten dat grenzen voorbijgestreefd zijn en dat door iedereen binnen te laten en hun dadelijk alle rechten toe te kennen, de hele wereld op den duur zal goed komen. De aanhang van deze groep is eerder beperkt, maar zij zijn wel te horen op het publieke forum.

Tegenover deze extreme standpunten kan het centrisme van de gevestigde orde zich voorstellen als de serene stem van het gezond verstand. Die zegt dat, zeker in onze tijd van mondialisering, migratie heel normaal is en goed; en dat het slechts zaak is tot een juiste migratie te komen en de personen die we nodig hebben - onder contract - aan te trekken. Omfloerst neoliberalisme - cynisch en calculerend!

Natuurlijk verwerpt ons sociaal-flamingantisme de drie beschreven posities en alles ertussen. Ons standpunt begint met een kritiek van de mondiale politieke (= door machtige mensen gemaakte) economie, waarin de kloof tussen arm en rijk, tussen en binnen de landen van de wereld alsmaar breder wordt, met alsmaar toenemend fysiek en structureel geweld, waardoor alsmaar meer mensen "in vrijheid gedwongen" hun omgeving van geboorte verlaten.

Uiteindelijk willen wij het Vlaams-nationalisme van een louter defensieve houding (het willen bewaren van een toestand die eigenlijk nooit bestaan heeft) ombuigen tot onderdeel van een groot, vernieuwd-modern project. Een project voor een participatievere vorm van democratie en een eerlijkere verdeling van rijkdom en macht, nationaal en internationaal. Een project voor een confederatie van soevereine volkeren, die elk hun eigen model van ontwikkeling kunnen uittekenen. Een project voor een vereniging van mensen waarbij ieders vrije ontplooiing de voorwaarde is voor de vrije ontplooiing van allen. Een project waardoor zowel visa als onmenselijke, massale migratie ten slotte kunnen wegvallen.

Drie jaar na de Trefdag over de Vlaamse culturele elite vond de 7de Sociaal-Flamingantische Trefdag opnieuw plaats in de Antwerpse deelgemeente Berchem, meer bepaald in Zaal Rubens bij het station. De organisatie van de dag werd mee mogelijk gemaakt door VVB Lange Wapper. Op de stands met informatie en documentatie stelde de Vlaams-Socialistische Beweging (V-SB) een brochure ter beschikking waarin een links-flamingantisch standpunt over migratie uit de doeken wordt gedaan. In een centraal gelegen bar kon de tijd tussen twee spreekbeurten in nuttig worden overbrugd door het lessen van de dorst en het leggen van contacten.

Het voorzitterschap van de dag werd waargenomen door Miel Dullaert. In zijn openingswoord zei hij dat de verschillende meningen over het dagthema vooral afhankelijk zijn van de sociale status. Zo zal een goed verdienende yuppie die een loft of dakappartement behuist tussen zijn soortgenoten een andere mening hebben over de 'multiculturele samenleving' dan een werkloze Vlaming die overleeft in een achtergestelde buurt met veel allochtonen. De oorzaak van veel leed is de neoliberale mondialisering die verantwoordelijk is voor een steeds groter wordende sociale ongelijkheid. Hij verwees ook naar een artikel in De Tijd over de commercialisering van de vluchtelingenstroom, waarbij mensenhandelaars vervellen tot ondernemers. Als linkse nationalist moeten wij streven naar een eerlijke verdeling van de rijkdom, zei Miel Dullaert. Pas dan zal er een einde komen aan de grote gedwongen migratiestromen.

Dirk De Haes nam hierop het woord om te spreken over het mondiaal kapitalisme als motor achter een nooit geziene migratiegolf (zie tekst op blz. 6). Hij zei dat migratie wordt gestimuleerd om de ondergang van het kapitalisme uit te stellen. De prijs die hiervoor wordt betaald is enorm. Daarom is het hoog tijd dat volkeren overal ter wereld opnieuw hun lot in eigen handen nemen en kiezen voor een radicaal-vernieuwend en democratisch project.

Vervolgens las Jef Eggermont de tekst van Karel Sterckx, die verontschuldigd was (zie tekst op blz. 9). Hij had het over migratie in Vlaanderen en formuleerde hierbij enkele uitdagingen voor de toekomst.

De laatste spreekbeurt van de ochtend werd verzorgd door Zuhail Demir, sinds kort kamerlid voor de N-VA (zie tekst op blz. 12). Zij had het over de Vlaamse identiteit en toetste die aan haar persoonlijke ervaringen als Vlaming van Koerdische afkomst.

Alvorens het middagmaal aan te vatten was er nog ruimte voor vragen en discussie. Ronny Lenaerts (ex-Werkgroep Arbeid) vroeg aan Dirk De Haes welke de basisvoorwaarde is om gedwongen economische migratie overbodig te maken. Dirk De Haes verwees in zijn antwoord naar de Egyptische econoom Samir Amin (°1931) die zegt dat de lokale economieën moeten worden losgekoppeld van het mondiaal kapitalisme. Miel Dullaert voegde daar aan toe dat landen die niet aan het wereldsysteem (IMF e.a.) zijn gebonden, de financiële crisis beter hebben 'verwerkt'. Peter Plas (ex-Werkgroep Arbeid, Meervoud) haalde aan dat het consumptiepatroon van de Vlaming drastisch moet wijzigen omdat de ecologische voetafdruk te groot is. Lokale voedselproductie en werk in eigen streek moeten opnieuw naar de voorgrond treden. Inpikkend op de vaststelling van Zuhail Demir dat er een kloof gaapt tussen de allochtonen en de Vlamingen maakte Hildegard Laporte een opmerking over het onderwijs. Zij stelt vast dat heel wat Vlaamse ouders geen belang hechten aan het Nederlandstalige karakter van onze scholen. Bernard Daelemans (Meervoud) brak een lans voor het aanleren van onze taal aan migranten in Brussel. Veel van deze migranten verlaten immers onze hoofdstad. Jan Stacino (Masereelfonds) zei dat het assimilatievermogen van het Vlaams onderwijs in Brussel zijn grenzen heeft bereikt. Johan Velghe onderstreepte het belang van vlot en bruikbaar Nederlands. Els Vanlommel, lerares in een 'concentratieschool', vindt het taalaspect van secundair belang. De grote concentratie van allochtone leerlingen in scholen en de ongebreidelde migratie zijn het eerste probleem.

Hierna volgde de middagpauze.

Meteen na de middagpauze sprak Derwich Ferho, de directeur van het Koerdisch Instituut in Brussel, over de manier waarop migranten omgaan met de nationale strijd in hun thuisland. De spreekbeurt was volledig toegespitst op de Koerden. Aangezien er geen geschreven neerslag werd ingestuurd van deze uiteenzetting, volgt hier een samenvatting.

Vanaf de begindagen van de migratiestroom naar West-Europa heeft de Turkse staat ervoor gezorgd dat enkel mensen vertrokken waarvan te verwachten was dat zij in de toekomst geen gevaar zouden opleveren voor de politieke belangen van Ankara. Daarom vertrokken vooral etnische Turken, terwijl bijvoorbeeld Koerden eerder thuis bleven. Het is trouwens bekend dat niet-Turkse 'Turken' smeergeld moesten betalen om in het buitenland te mogen gaan werken.

Van niet-Turkse 'Turken' in het buitenland werd verwacht dat zij niet over hun herkomst spraken. De Turkse staatspolitiek die gericht is de assimilatie van andere culturen en staat voor een

monocultureel Turkije, diende ook in het buitenland gerespecteerd te worden. Wie zich hier niet aan hield, kon zich verwachten aan problemen (thuis en in het gastland). Daarom hebben de Koerden zich in het buitenland lange tijd gedeisd gehouden.

Hierin is verandering gekomen in 1984 toen de PKK begonnen is met de gewapende strijd. Dit zorgde voor een grotere politieke activiteit in de migratielanden en nieuwe migranten waren sowieso meer politiek en etnisch bewust.

Sindsdien laat de Turkse staat geen gelegenheid onbenut om de politiek actieve Koerden en hun sympathisanten in het buitenland zwart te maken. De invloed van Ankara op de Europese staten is erg groot om economische en geopolitieke redenen, maar ook omwille van de belangrijke Turkse diaspora. Zo kan Ankara de meeste Europese staten bewegen tot een repressief optreden tegen zowat elke uiting van Koerdisch bewustzijn. Dat laatste wordt in verband gebracht met terrorisme, waardoor diverse vormen van repressie worden gelegitimeerd. Ook de Belgische staat laat zich de les lezen door de Turkse staat. Recent (4 maart 2010) was er een gewelddadige inval bij de Koerdische satellietzender ROJ TV in Denderleeuw. Eerder al zijn Koerden en Armeniërs in Brussel zwaar aangepakt door Turkse extremisten. Zo werd er al verschillende keren brand gesticht in het Koerdisch Instituut in Brussel en konden Turkse jongeren zich onder het oog van de politie te buiten gaan aan geweldplegingen tegen Koerden. Anders Fogh Rasmussen kon trouwens pas secretaris-generaal worden van de NAVO toen Ankara de belofte kreeg dat er zou worden opgetreden tegen ROJ TV.

Derwich Ferho gaf nog tal van voorbeelden van hoe Ankara met de medeplichtigheid van andere staten en internationale organisaties ten strijde trekt de Koerden. Hierdoor is onder meer de Belgische staat mee verantwoordelijk voor de onderdrukking van het Koerdische volk.

Vervolgens filosofeerde Ludo Abicht over multiculturaliteit, nationale identiteit en ons links-nationalisme (zie tekst op blz. 15). Hij pleitte er onder meer voor om de term 'nationalisme' te vervangen door 'patriottisme'.

Het vragen- en discussiemoment dat hier op volgde werd druk benut. Hier volgen enkele punten uit de discussie. Ronny Lenaerts stelt dat het autonome Vlaanderen weinig of geen grootmoedigheid toont ten opzichte van de nieuwkomers. Jan Stacino vindt dat mensen op een positieve wijze moeten betrokken worden bij de gemeenschap. Derwich Ferho verduidelijkt zijn verhaal door te zeggen dat in Turkije nog steeds geen onderwijs in het Koerdisch bestaat en dat de Koerden niet noodzakelijk de onafhankelijkheid nastreven maar autonomie. Miel Dullaert stelt de vraag hoe gemeenten dienen te reageren op de vraag van moslims om aparte zwemtijden voor vrouwen. Iemand zegt dat dit voor orthodoxe Joden kan, dus waarom niet voor moslims? Ludo Abicht zegt dat dit principieel wel klopt, maar hij vraagt zich af hoe ver wij kunnen gaan. Wat als gevraagd wordt om Darwin uit de scholen te weren? Iemand zegt dat godsdienst en onderwijs zouden moeten worden gescheiden. Miel Dullaert vindt dat de problemen in de woonwijken onderbelicht blijven en pleit voor overheidsinterventie op de woon- en huurmarkt. Dirk De Haes vraagt zich af hoe de identificatie van allochtonen met België kan omslaan in een identificatie met Vlaanderen? Iemand hamert op het belang van taal als integratiemiddel, waarop iemand anders zegt dat werk de belangrijkste voorwaarde voor integratie is.

De dag werd afgesloten door Joost Vandommele met een stuk geschiedenis dat aansloot op het dagthema (zie tekst op blz. 19). Het publiek werd onder meer al zingend ingelicht over de Kerels van Vlaanderen.

Jan Van Ormelingen

Inleiding

Beste vrienden, welkom op de 7^e TREFDAG van de sociaal-flaminganten.

We hebben van volgende vrienden een bericht ontvangen waarin zij zich om diverse redenen verontschuldigen: *Karel Sterckx*, een spreker, *Jef Cassimons* (vakantie), *Carl Van Dijck*, Prof. *Eric Ponette*, *Willy Kuijpers* (ex-burgemeester van Herent), *Leo Van Dorp* (onze Nederlandse vriend van Amsterdam, in revalidatieperiode, die we een spoedig herstel wensen) en schrijver *Hubert van Lier*.

Wie zou van de links flaminganten, die in 2004 de eerste Trefdag organiseerden in het West-Vlaamse Deerlijk, gedacht hebben dat we in 2010 onze zevende ontmoetingsdag konden presenteren? Het is dank zij de inspanningen van velen dat we jaar na jaar deze ontmoetingsdagen kunnen organiseren. Het is een dag, waarop mensen die gans het jaar her en der actief zijn, mekaar informeel kunnen ontmoeten en mekaar treffen, discussiëren over een belangrijk thema dat ons als sociaal flaminganten aanbelangt. Het aantal aanwezigen toont aan dat er behoefte is aan een sociaal flamingantisch ontmoetingsmoment.

We hebben even het lijstje opgesteld van de voorbije Trefdagen en de thema's die op deze ontmoetingsdagen werden besproken (ze vonden telkens in een uitstekend verslagboek hun neerslag). De tweede Trefdag werd georganiseerd in 2005 te Aalst de stad van priester Daens. Het onderwerp was toen actueel: de referenda die in verschillende West- Europese landen werden georganiseerd over de al dan niet goedkeuring van het ontwerp Europese Grondwet. We konden toen o.m. het Nederlandse SP-Kamerlid Harry Van Bommel verwelkomen die in de campagne voor het referendum een belangrijke rol speelde in de afwijzing van dit ontwerp;

in 2006 waren we te gast in Geraardsbergen, waar de neoliberale mondialisering centraal stond;

in 2007 waren we te gast te Antwerpen (in deze zaal) waar we het hadden over het belgicisme van de Vlaamse culturele elite;

in 2008 te Gentbrugge stond de solidariteit van Vlaanderen centraal;

in 2009 waren we in het cultureel centrum "de Markten" waar over onze hoofdstad Brussel gediscussieerd werd.

Vandaag op deze 7de TREFDAG staat de immigratie en de multiculturaliteit centraal. Hierover is al heel wat inkt gevloeid en heeft iedereen daarover zijn mening en die verschilt wel eens naargelang bijv. de plaats die men bekleedt op de sociale ladder en de dagelijkse ervaringen in de wijk, op het werk en in de school.

Het is een cruciaal thema, niet alleen voor de toekomst van Vlaanderen als NATIE maar ook voor de werkende bevolking.

In het foldertje, dat U wellicht hebt ontvangen, geven we een woordje uitleg over dit thema (zie binnenflap).

Belangrijk is dat je weinig zinnigs kunt zeggen over deze thema's als je niet begint met een globale kritiek op de mondiale politieke economie (o.m. de EU) zoals zij vandaag vorm gegeven wordt door de politieke en economische elites aan de macht.

De mondiale economie betekent voor vele werkende mensen in de landen van herkomst sociale achteruitgang, armoede, een stijgende kloof tussen rijk en arm, structureel en fysiek geweld, eenzijdige economische ontwikkeling die lokale bevolkingen niet ten goede komt. Het gevolg hiervan is dat massa's mensen "in vrijheid gedwongen" hun omgeving van geboorte dienen te verlaten en emigreren.

Linkse flaminganten willen af van een louter defensieve houding tegenover de migratie. Wij willen een project van democratische samenlevingsopbouw met respect voor de eigen taal en cultuur, met een eerlijkere verdeling van de rijkdom en macht.

Het houdt in dat soevereine volkeren zowel in de landen van herkomst als de ontvangende landen, elk hun eigen model van ontwikkeling kunnen uittekenen. Een project dat mensen verenigt en niet tegen mekaar uitspeelt en vooral: daarvoor de culturele en sociaal-economische voorwaarden creëert. Een project waarin de ontwikkeling van mensen de voorwaarde is voor de vrije ontplooiing van iedereen. Een project, waarin zowel visa als gedwongen massale migratie overbodig zijn.

Voor deze Trefdag hebben we een aantal interessante sprekers aangetrokken. Deze voormiddag zullen aan het woord komen: *Dirk De Haes*, stichter van de Sociaal Flaminganten (SFL) die deze ontmoetingsdagen organiseren. Hij zal het hebben over migratie en de internationale politieke economie, *Jef Eggermont* (die we ook danken voor zijn inzet bij de organisatie) zal de tekst van de verontschuldigde spreker *Karel Sterckx* voorlezen en *Zuhal Demir*, pas verkozen N-VA Kamerlid, zal ons spreken over de Vlaamse identiteit in een multiculturele samenleving. Deze namiddag zal *Derwich Ferho*, directeur van het Koerdisch Instituut aan het woord komen, *Ludo Abicht*, filosoof en publicist zal het hebben over de begrippen multi- en interculturaliteit, nationale identiteit en het links nationalisme; ten slotte, en dat is sedert het begin een traditie aan het worden, zal *Joost Vandommele* zorgen voor de historische noot op deze dag, met een schets van de geschiedenis van de Vlaamse migratie

Er is natuurlijk ook ruimte voor vragen en discussie. Gelieve U voor te stellen en duidelijk de geadresseerde van uw vraag of opmerking te vermelden.

We wensen je een vruchtbare dag.

Miel Dullaert, dagvoorzitter

Mondiaal kapitalisme en migratie

Zonder twijfel is de massale internationale migratie vandaag het belangrijkste probleem waar de hele mensheid voor staat, alleen de opwarming van de aarde valt qua ernst in dezelfde orde. Het gaat alle families, alle samenlevingen aan, alle landen, alle wereldregio's, alle continenten. Het migratieprobleem vormt een aartsmoelijk complex van economische, politieke, sociaal-culturele, religieuze en demografische deelvraagstukken.

Heel algemeen gesteld kunnen we over het fenomeen migratie zeggen dat de effecten ervan zullen verschillen naargelang de aard van de migranten en naargelang de culturele - of zelfs identitaire - afstand tussen plaats van aankomst en van vertrek. De effecten hebben niet dezelfde betekenis wanneer ze voortkomen uit een wel overwogen keuze dan wel uit een eerder dwingende toestand. Migratie is heel verschillend naargelang het over rijke dan wel arme inwijkelingen gaat, naargelang het zich voordoet binnen eenzelfde gemeenschap dan wel met verandering van taal, natie, cultuur of beschaving.

De soort immigratie zoals die we nu bij ons kennen (economische en arbeidsmigratie, gezinshereniging en studentenmigratie, al dan niet clandestine vluchtelingen, ontheemden en asielzoekers, kettingmigratie, doorreizende illegalen, enz) roept bij de gewone mensen van onze steden en verstedelijkt platteland emotionele reacties op, vaak koren op de molen van populistische of xenofobe organisaties. "De deur moet dicht want we zitten vol en die hier al zijn moeten zich volledig met onze samenleving assimileren". Anderen, die meer in materiële en intellectuele luxe verkeren, reageren ook heel emotioneel want zij willen niet vereenzelvigd worden met die kleine lieden met hun kleine kantjes: voor deze wereldburgers mogen alle grenzen wegvallen, iedereen mag binnen en krijgt onmiddellijk alle rechten: zo zal alles snel goed komen.

Deze uiteenlopende emoties geven aan het neoliberalisme de kans zich als een rationele tussenoplossing voor te stellen. Migratie, wordt daar gezegd, is heel normaal-menselijk, zeker in deze tijden van globalisering, met toegenomen mobiliteits- en communicatiemogelijkheden. Voor kapitaal, goederen en diensten moeten alle grenzen wegvallen, maar qua arbeidskrachten laten we toch best niet iedereen zomaar binnen. We selecteren die migranten die we nodig hebben en geven ze een duidelijk contract met duidelijke afspraken. En daar zullen alle partijen beter van worden. Zij vullen de lacunes in onze economie op (jobs die wij zelf niet meer willen doen, of juist als hoogopgeleiden die we zelf niet meer willen vormen of betalen), zolang ze hier werken sturen ze geld op naar hun families in de landen van herkomst; en als ze - na afloop van hun contract - terugkeren met gespaard geld, opgedane kennis en know-how, zullen ze daar de lokale economie helemaal doen opleven door het opzetten van bedrijven en winkels. De migranten die hier op legale manier willen en mogen blijven, zullen de ontgroening en vergrijzing van onze bevolking opvangen en later onze pensioenen betalen. U ziet het, het is maar een kwestie van te komen tot de juiste migratie en op den duur is heel de wereld gered.

Beste vrienden, op de emotionele reacties van kosmopolitisch links en xenofob rechts moeten wij als sociaal-flaminganten eigenlijk niet antwoorden: zij zijn in se oprecht en daardoor heel doorzichtig. Het zijn de proposities van diegenen die zich voorstellen als de stem van het gezond verstand - en daarom een hoofdknik krijgen van het mondiaal patronaat - die wij aan onze kritiek moeten onderwerpen.

Om te beginnen: is het wel zo dat de huidige migratie een niet meer dan normaal humaan fenomeen is, waar het bedrijfsleven en bij uitbreiding heel onze samenleving zijn voordeel kan bij doen, als we het maar goed regelen? De mensheid heeft inderdaad doorheen heel zijn geschiedenis om allerlei redenen, circulaire, tijdelijke en definitieve migraties gekend, maar niemand kan ontkennen dat wat er de laatste 400 jaar gebeurde aan migratie, van een heel ander karakter, van een heel andere orde was en is, dan alle migraties in de prehistorie, Oudheid of Middeleeuwen samen: het gaat de laatste vier-vijf eeuwen plots en exponentieel sneller, verbreider en massaler dan tijdens de tienduizenden jaren menselijke ervaring tevoren.

Enkele voorbeelden:

De vroege, mercantilistische periode van het kapitalisme (1500-1800) kostte aan Afrika minstens 20 miljoen mensen die als slaven naar de Amerikas werden gevoerd, waarvan de oorspronkelijke bevolking sterk gedecimeerd werd (een vroegtijdige migratie naar de eeuwige jachtvelden, zullen we maar zeggen). Dit terwijl we voor de grote volksverhuizingen van de laatste 5 eeuwen van de Oudheid slechts kunnen spreken in termen van enkele honderd duizenden.

De liberale tijd, zo van 1815 tot 1950, tijdens de welke de Europese landbouw en nijverheid onder de wetten van het hoogkapitalisme kwamen, zag de uittocht van haast 100 miljoen Europeanen naar de Nieuwe Wereld, Zuidelijk Afrika, Australië en Nieuw-Zeeland, waar de inheemse bevolking verdrongen werd. De opeenvolgende Industriële Revoluties in Europa konden de uitstroom uit de "hervormde" landbouw niet opvangen, en alleen deze immense uitwijking kon voorkomen dat de Europese steden niet helemaal vervielen in toestanden die we nu in de zogenaamde ontwikkelingslanden aantreffen: immer groeiende, eindeloze sloppenwijken waarin de mensen generationeel vastzitten. Alleen door deze massale Europese emigratie in de 19de en begin 20ste eeuw kon de vorming van democratische staten, van welvaartstaten plaatsvinden.

De volksklassen kregen pas algemeen stemrecht nadat het overtollige aantal vertrokken was.

In onze tijd nu, de periode vanaf 1950, waarin het kapitalisme "over the hill" geraakte en via het neoliberalisme de seniliteit is binnengetreden, is de richting van de migratiestromen veranderd.

De laatste veertig-vijfenviertig jaar ziet onze planeet een toenemend massale internationale migratie van mensen vanuit de armere, perifere landen naar de rijke Westerse landen en ook naar de Arabische oliestaten toe, meestal voorafgegaan door een interne migratie naar de steden.

Het seniele kapitalisme kan zijn einde slechts uitstellen door ook in de perifere landen zich geografisch te verbreiden en er zo veel mogelijk facetten van het leven aan zich te onderwerpen. De gevolgen laten niet op zich wachten. De uittocht uit de landbouw en trek naar de overbevolkte steden, de algemene sociale en politieke ontwrichting, fysiek en structureel geweld, dit alles zet zo'n een druk op die landen dat voor ontelbare mensen (al dan niet getrapte, al dan niet legale) emigratie naar het rijke Westen de enige oplossing toeschijnt. Wereldwijd spreken we vandaag over 250 à 300 miljoen migranten, vluchtelingen, asielzoekers, ontheemden. Daarbij nog de immense interne migratie binnen landen als China.

Daardoor is bij ons het thema immigratie in het middelpunt van het politieke debat terechtgekomen. Omdat de Westerse economieën het al ruim dertig jaar niet echt goed meer doen en antimigrant-sentimenten wijdverspreid geraakten, kwam de zakelijke benadering van het migratievraagstuk een beetje in de schaduw te staan van sterk gerelateerde maar meer emotionele problemen zoals etnisch conflict, identiteitsvorming en de multiculturele samenleving.

Maar duidelijk mag nu wel wezen:

De huidige migratie is niet zo maar een gewone, normale menselijke aangelegenheid, die nu per toeval wat vergroot en versneld met de betere communicatie- en mobiliteitsfaciliteiten, waarbij de Westerse maatschappijen, als ze willen, hun voordeel kunnen bij doen. Nee, deze toenemende migratiegolven en de daarmee samengaande ellende zijn een rechtstreeks gevolg, een onscheidbaar onderdeel van de expansie van het mondiaal kapitalisme, dat, in zijn eeuwige jacht op goedkope en/of geschoolde maar onderdanige arbeidskrachten, een tweede keer misbruik wil maken van de slachtoffers. Zowel in de doellanden als in de vertreklanden worden hele samenlevingen ontwricht, wat alleen de machtige klikjes goed uitkomt.

Het vervoer en de opslag van de niet levende productiemiddelen (kapitaal, grondstoffen en halffabrikaten) wordt met de grootste aandacht en zorg omkaderd; de migratie en huisvesting van levende arbeid wordt overgelaten aan de cynische willekeur. Tegen de immer grotere migratiegolven worden immer grotere dijken opgeworpen, zodat de "gelukkigen" die door het achterpoortje worden

binnengelaten steeds minder eisen stellen bij hun selectie. Daarbij leveren ze een goede concurrentie voor de autochtone werkzame bevolking zodat die ook wat minder noten op hun zang krijgen.

De hersenvlucht uit de armere landen berooft hun samenlevingen van de kans op vorming van constructieve intellectuele elites. De investering in menselijk kapitaal gaat verloren. De gelden die de migranten naar hun families in hun thuislanden overmaken (de door de Oeso en IMF fel bejubelde *remittances*) dragen weinig toe tot de opleving van hun gemeenschap, dat maakt de braindrain nooit goed: in tegendeel, hun families gaan willens nillens een opzichtig consumentisme aan de dag leggen van vooral westerse producten, en doen daarmee plaatselijk de prijzen van roerend en onroerend goed stijgen, en uiteindelijk gaan de families die nog niemand in het Westen hebben ook zin krijgen om een van hun jongelieden "af te vaardigen".

Gaan de immigranten onze pensioenen betalen? Volgens mij niet: het aantal werklozen en andere steuntrekkers in onze modelstaat stijgt en het aandeel van alle types migranten daarin wordt alsmaar groter. De onderklasse groeit en wordt etnisch gekleurd. En erg genoeg moeten ook zeggen: de gevangenisbevolking stijgt ook, spectaculair, en het aandeel van allochtonen daarin is overweldigend (en dat is niet culpabiliserend bedoeld). De criminaliteit vergroent misschien wel, maar de gevolgen van de vergrijzing worden alleen maar erger.

Beste vrienden, tot besluit. Wij sociaal-flaminganten, houden niet van het soort openheid dat de neoliberalen propageren, wij zijn tegen de globalisering als eufemisme voor kapitalistische expansie. De kloof tussen rijk en arm tussen en binnen de samenlevingen wordt er alleen maar breder op. Voor Vlaanderen eisen wij de onafhankelijkheid opdat we soevereiniteit bekomen over de sociaal-economische hefboomen van ons volk, wij willen volledige politieke autonomie opdat onze cultuur zonder bedreiging een authentieke openheid aan de dag kan leggen. Maar ons linkse volksnationalisme staat niet geïsoleerd; het maakt deel uit van een groot project. Zeker de armere landen moeten zich kunnen loskoppelen uit de schadelijke circuits van het mondiaal kapitalisme; zij moeten hun eigen model van ontwikkeling kunnen kiezen. Ze kunnen dan ook beginnen met aparte confederaties te vormen, regionale blokken van echt gedekoloniseerde volkeren.

De migranten in Vlaanderen moeten we betrekken wij onze nationale ontvoogdingstrijd in teken van hun emancipatie als individu en positieve integratie als groep. De kennis van onze taal speelt daarin een sleutelrol. Zij hoeven zich niet volledig te assimileren aan onze levenswijze, zij moeten wel uitgenodigd worden zich aan te sluiten bij onze sociale en volksnationale verzuchtingen.

Laten we beginnen aan dat groot vernieuwd-modern project voor meer democratie en minder ongelijkheid, zodat we ooit kunnen komen tot een wereldconfederatie van vrije volkeren, waarin zowel hatelijke visumplicht als ontwrichtende migratie uiteindelijk kunnen verdwijnen.

Ik dank u.

Dirk De Haes

Externe migratie naar Vlaanderen: een complexe materie

Inleiding

De meest algemene definitie van migratie als “verandering van verblijfplaats” wordt in de sociale demografie daarna afgebakend in tijd en ruimte. Het is de gewoonte om een onderscheid te maken tussen interne en externe migratie. Interne migratie is dan de verandering van verblijfplaats binnen de grenzen van een welbepaalde administratieve of politieke ruimte. Externe migratie houdt in dat die grenzen overschreden worden: er wordt uitgeweken van de ene administratieve ruimte naar de andere. De meest gebruikte afbakening is die van de staat. Interne migratie slaat dan op alle verhuisbewegingen binnen die staat, en externe migratie betekent dan dat mensen van de ene staat naar de andere verhuizen. Doorgaans is het referentiegebied dan ook de Belgische staat. De kenmerken van migratie naar Vlaanderen verschillen niet of nauwelijks van de kenmerken van migratie naar België. Een zeer goede bron hiervoor is het cahier “Belgische debatten voor een migratiebeleid, facts and figures” van de Koning Boudewijnstichting, gepubliceerd in 2008. Om evenwel goed zicht te krijgen op de migratietendenzen is er meer specifieke informatie nodig. De studie “Ruimtelijke analyse van de migratie in en naar Vlaanderen” van de Vlaamse Overheid, Departement RWO, Ruimtelijke planning, uit 2006, is een degelijke bron voor wie zoekt naar tendenzen. De kenmerken en tendenzen komen in het eerste punt aan bod. Als socioloog kan ik er niet buiten van te bekijken welke bijdrage er vanuit migratiesociologie geleverd kan worden aan het debat. Naar mijn bescheiden mening is dat vandaag nog vrij beperkt. Er is heel wat onderzoek verricht in dit kader en over de meest uiteenlopende subthema's. Toch hebben deze studies een beperking, hoe waardevol ze verder ook zijn. Het gros van de studies leggen een beschrijvende analyse op tafel of zijn case studies. Vaak leiden de bevindingen tot ad hoc-maatregelen op beleidsniveau. Inherent aan het politieke beleid is dat genomen maatregelen vaak pas geïmplementeerd worden wanneer de bestudeerde situatie gewijzigd is en er zich nieuwe problemen voordoen. In tweede deel pleit ik dan ook voor een andere aanpak, met een lange termijnvisie en een pro-actief beleid. Tot slot formuleer ik in het derde en laatste punt een paar bedenkingen: de opdracht voor sociaalflaminganten gaat verder dan deze studiedag.

1. Kenmerken en tendenzen

Beknopt kunnen drie grote kenmerken weergegeven worden: de herkomstlanden, waar migranten zich vestigen en de types van migratie.

Al jaren zijn de herkomstlanden in de top 10 voornamelijk Europese staten: Italië, Frankrijk, Nederland, Marokko, Spanje, Turkije, Duitsland, Portugal, het Verenigd Koninkrijk en Congo. De rangschikking wijzigt wel eens, maar de samenstelling van de top 10 blijft stabiel. De overgrote meerderheid van migranten bestaat uit Europeanen. In 2005 was ongeveer 30 procent van de vreemde bevolking van niet-Europese afkomst.

Deze mensen vestigen zich vrijwel overal, met in het bijzonder de steden. De Vlaamse steden die het hoogste pieken zijn Brussel, Gent, Antwerpen en Leuven. Daarnaast trekt het grensgebied met Nederland heel wat migranten aan. Marokkanen wonen vooral op de as Brussel-Antwerpen en in Limburg. Voor Turken geldt dezelfde vaststelling, met toevoeging van de as Gent-Antwerpen. Nederlanders verspreiden zich over zo goed als heel Vlaanderen, maar de grootste concentraties bevinden zich, uiteraard, aan de grens met Nederland.

Hoewel aan deze situatie over het algemeen niet veel verandert, zijn er toch een aantal tendenzen vastgesteld. Meer en meer migranten verlaten de stad indien ze kunnen. De druk vanuit Brussel op de omliggende gemeenten in Vlaams-Brabant is zeer hoog. Tegelijkertijd verlaten heel wat inwoners ten oosten van Brussel hun gemeenten om, bijvoorbeeld, net over de grens met Wallonië te gaan wonen. Hier speelt een gelijkaardig mechanisme als bij de Nederlanders. Anderzijds neemt de migratie vanuit Wallonië naar de kust en naar West-Vlaanderen toe.

Over het algemeen valt de migratie onder te verdelen in vier grote types: arbeids- en studiemigratie, asielmigratie, gezinshereniging en gezinsvorming. Er zou nog een vijfde type aan toegevoegd kunnen worden. De beweegredenen voor Nederlanders om net in het grensgebied te gaan wonen, is te specifiek. Dat heeft alles te maken met de Nederlandse fiscale politiek en met de grondprijzen. Dit zouden we "luxemigratie" kunnen noemen.

De complexiteit van migratie wordt in het publieke debat, en zelfs in heel wat onderzoek, echter verengd tot migratie uit de islamlanden. De debatten gaan dan veeleer over cultuur, religie en andere kenmerken dan over migratie als dusdanig. Vandaag nemen ministers vaak maatregelen binnen hun eigen domeinen, waarin voornamelijk met ad hoc-maatregelen de Vlaamse samenleving steevast aangepast wordt aan de noden van specifieke groepen migranten. Terwijl er eerder nood is aan een integraal beleid met structurele oplossingen voor het totaalpakket.

2. Naar een integraal Vlaams beleid

Slechts weinig problemen die toegedicht worden aan migratie en integratie zijn uitsluitend en voor de volle honderd procent daaraan te wijten: taalachterstand, toegankelijkheid tot de arbeidsmarkt, toegankelijkheid tot de gezondheidszorg, statuten, de materiële situaties, de weerbaarheid, het functioneren van de instellingen, kansen op burgerschap... spelen allemaal een rol. Doorgaans beperkt onderzoek zich tot één aspect of zelfs tot deelaspecten. Er is echter nood aan een groot algemeen onderzoek dat de verschillende aspecten opneemt.

Een eerste element omvat de structurele veranderingen in de samenleving. Meer bepaald de crisis van de Keynesiaanse nationale welvaartsstaat en de ontwikkeling van de Schumpeteriaanse of post-fordistische staat. Sommigen spreken over de "nationale concurrentiestaat". Ten tweede de globalisering op technologisch, economisch en politiek vlak, waarmee het hard-kapitalistisch ideologisch kader doorgedrukt wordt. De invloed ervan op de werkloosheid en de arbeidsverhoudingen, en bijgevolg ook op intermenselijke verhoudingen, zijn gekend. De invloed ervan op de sociale uitgaven ook. Deze structurele veranderingen bepalen mee het gezicht van migratie en integratie.

Vervolgens zijn er intermediaire factoren: de sociale omgeving, persoonlijke kenmerken en het overheidsbeleid. Uit sociologische studies blijkt dat migranten op zoek gaan naar mensen van de eigen gemeenschap en daar sociale netwerken uitbouwen. Op die manier groeien er gemeenschappen op basis van etnie die naast elkaar functioneren. Uiteraard spelen persoonlijke kenmerken een grote rol: het onderwijsniveau, de burgerlijke staat of de gezondheidstoestand, bijvoorbeeld. De invloed van het hele beleid is niet te onderschatten: de versnippering van bevoegdheden en de vaak ad hoc-maatregelen om migranten in te schakelen in het onderwijs, in het arbeidsproces, om de toegankelijkheid tot gezondheids- en welzijnzorg te bevorderen... kunnen goed bedoeld zijn, maar leveren vaak niet het gewenste resultaat op. Dit, ten gevolge van concrete knelpunten.

Het gaat dan, ondermeer, over het gebrek aan niet-professionele steun, de materiële situatie van migranten, het gebrek aan kennis en weerbaarheid, de verschillende statuten en de werking van de instellingen. Deze lijst is zeker niet volledig. Het zou raadzaam zijn de invloed van deze knelpunten in de diepte na te gaan.

Al deze verschillende oorzaken bepalen mee in welke mate een migrant in staat is zich te integreren en een bepaalde sociaal-economische positie te bereiken, en bepalen mee de "toegankelijkheid tot de Vlaamse maatschappij".

Indien Vlaanderen in staat wil zijn een antwoord te bieden op de externe migratie, moet Vlaanderen een eigen totaalbeleid kunnen voeren. Een eerste stap in die richting is de volledige bevoegdheid daartoe in handen krijgen. Een tweede stap is, vanuit natie-opbouw, nadenken over de vraag "welk Vlaanderen willen we en welke plaats nemen de migranten in?". Een derde stap is een integraal migratiebeleid met een lange termijnvisie uit te tekenen.

3. Uitdagingen voor sociaalfaminganten

De analyse over migratie die de Vlaams-Socialistische Beweging heeft gemaakt, kan een goed uitgangspunt zijn om verder te werken. Immers, één zaak is een theoretische afweging te maken en een andere dat ook nog in de praktijk kunnen brengen. Naast een analyse over migratie is een visie nodig op integratie. Het zou een opdracht voor de sociaalfaminganten kunnen zijn om zo'n visie uit te schrijven.

Immers, de inburgeringscursussen en de inburgeringscoaches van de Vlaamse overheid zullen niet voldoende zijn. Er is meer engagement nodig vanuit de bevolking. De sociaalfaminganten zouden het voortouw kunnen nemen met een aantal initiatieven, die tijd, energie en geld zullen kosten. Maar die broodnodig zullen zijn indien we nog enige sociale cohesie willen verzekeren.

Het uitgangspunt zou kunnen zijn dat "we niet op de overheid hoeven te wachten om aan de slag te gaan". In Baskenland zijn er voorbeelden genoeg van volksinitiatieven die een aantal jaren erna opgepikt werden door de Baskische overheid. Ik denk aan het taalonderwijs voor volwassenen: in elke dorp zijn er taalscholen en sinds een paar jaar bieden de lokale overheden hun eigen taalonderwijs aan. Ik denk aan de organisatie Anitzak, die migranten bundelt met als doel de eigen situaties te analyseren, maar ook te bekijken op welke manieren migranten kunnen deelnemen aan het maatschappelijke debat, samen met de autochtone bevolking.

Maar er is meer: met de bevindingen in sociologische studies, die, zoals eerder aangehaald, vaak beschrijvend studies of case studies zijn, kan wel zeer praktisch omgesprongen worden. Taalachterstand kan weggewerkt worden door meer praktijk. Wegwijs geraken in de werking van de instellingen kan mits begeleiding. Thuisgeraken op de arbeidsmarkt kan mits begeleiding. Misschien is het een opdracht voor de sociaalfaminganten om dáár werk van te maken en daarover het debat te beginnen binnen de Vlaamse Beweging: in feite is het de opdracht van elke flamingant ervoor te zorgen dat migranten zich zo snel mogelijk thuis voelen in Vlaanderen. Een hoofddoekenverbod, het toelaten van halal-voeding in scholen, het invoeren van Turks of Arabisch in scholen... gaan daar niet voor zorgen. Een totaalbeleid en een duidelijk en zeker engagement vanwege Vlamingen, kunnen daar wel voor zorgen.

Het staat buiten kijf dat dit niet evident is. Al te lang heeft het debat over migratie in een soort taboesfeer gehangen. Naar de frustraties en bekommernissen van de gewone man en vrouw in Vlaanderen, werd en wordt nog steeds niet geluisterd. Het wordt hoog tijd dat dit verandert. De V-SB en de sociaalfaminganten hoeven dat uiteraard niet alleen te doen. Ook binnen de N-VA ligt men wakker over het migratievraagstuk. Andere mogelijke gesprekspartners zijn VOS-Vlaamse Vredesbeweging, het Vlaams Minderhedencentrum, het Vlaams Minderhedenforum en tal van basisbewegingen. Steek de koppen eens bij elkaar en maak van 2011 eventueel een themajaar: een heel jaar lang waarin studie en denkwerk verricht wordt over migratie.

Karel Sterckx

Vlaamse identiteit

De Vlaamse identiteit is een moeilijk onderwerp. Ik ga het niettemin wagen om dit onderwerp aan te snijden omdat het aan ieder van ons is om aan nieuwkomers in onze samenleving uit te leggen wat de Vlaamse identiteit wel is.

Het identiteitsdebat laait steeds vaker op de laatste jaren. Ik veronderstel dat de meesten onder jullie ook de vele opiniestukken gelezen hebben van Verhofstadt en De Wever, twee van de hoofdrolspelers in dit debat.

VERHOFSTADT

Verhofstadt spreekt over "*open burgerschap*" en vult het begrip identiteit niet echt in.

Zijn redenering gaat als volgt: "*Iedere collectieve identiteit reduceert het unieke individu tot één bepaalde categorie of etiket. Hierdoor houdt het geen rekening met het feit dat iedere mens ook een hele reeks andere identiteiten en eigenschappen bezit. Identiteit is bijgevolg een begrip waarop onmogelijk een vredelievende en welvarende maatschappij kan worden gebouwd. Een identitaire samenleving is een samenleving van uitsluiting en van strijd. Identiteit moet bovendien gezien worden als het nieuwste kleedje waarmee het aloude nationalisme zich tooit.*"

Verder doet Verhofstadt een uitspraak beneden alle peil:

Elke identiteit leidt naar de gaskamer van Auschwitz.

Dat is toch wel een zeer straffe uitspraak van een Vlaamse politicus.

Verhofstadt heeft een postmoderne opvatting van identiteit. Postmodernisten leggen de nadruk op de deconstructie van identiteit. "*Je moet daar vanaf, je moet dat demythologiseren en deconstrueren.*" Volgens het postmodernisme is identiteit immers een gevaarlijke illusie. De enige politiek correcte identiteit is de geglobaliseerde non-identiteit die losgekoppeld is van elke gemeenschap, een identiteit van individuele keuzes.

Ik denk dat die postmodernistische benadering verkeerd is. Niet alleen verwacht Verhofstadt sociale identiteit met persoonlijke identiteit, hij ziet ook de positieve functies van sociale identiteiten niet in. Zijn visie mist de positieve functie van sociale identiteit. Hij stelt dat alle groepsidentiteiten per definitie slecht zijn. Als we echter naar de geschiedenis gaan kijken, zien we bvb. dat de arbeiders sociale rechten hebben kunnen afdwingen door zich te verenigen achter een sociaal-economische identiteit, i.e. het klassenbewustzijn.

Volgens Verhofstadt is identiteit dus een hol begrip. Volgens mij is het gevaarlijk om het begrip open te laten. Het zal leiden tot een kille en koude samenleving, waar het ieder voor zich is en iedereen trekt zijn plan en iedereen maakt zijn eigen keuze. Als we het toepassen op de nieuwkomers hier. Iedereen moet maar doen wat ze willen. Iedereen kiest zelf hoe ze het begrip identiteit invullen.

De meerwaarden van een gezonde identiteitsbeleving gaan op die manier aan ons voorbij... Door identiteit weg te werpen, maak je trouwens de baan helemaal vrij voor diegenen die het product identiteit op de meest negatieve wijze aanbieden. Je moet positief aan de slag met identiteit!

De vraag is en het is een heel moeilijk onderwerp:

wat is Vlaamse identiteit?

bestaat er een Vlaamse identiteit?

aan welke criteria moet iemand voldoen om Vlaming te mogen zijn?

Moeilijk vind ik zelf... maar als we gewoon naar de dagdagelijkse realiteit kijken, kunnen we in de eerste plaats vaststellen dat identiteit bestaat.

Identiteit is een sociale constructie die gecreëerd wordt door mensen. We kunnen stellen dat identiteit deels uit onze eigen natuur wordt gevoed. Identiteit en groepsgedrag zitten in onze natuur.

Dat is de eerste vaststelling die we mogen en kunnen maken. Identiteit wordt gecreëerd door een gemeenschap, door mensen. We mogen ook de nood van mensen aan collectieve identiteit niet onderschatten! Een sociale identiteit biedt immers een houvast, zelfvertrouwen in onze samenleving.

Zoals onze voorzitter het stelde, omvat identiteit twee elementen: de objectieve kenmerken van identiteit en de subjectieve factor van identiteit.

1) Objectieve kenmerken

- territorium;
  - een gemeenschappelijk verleden;
  - een mythe van ontstaan;
  - een collectieve naam
  - een cultureel patroon, waaronder taal, religie, ...;
- Het cultureel patroon is geen vast recept.

Vroeger was het Katholicisme in Vlaanderen zeer belangrijk, nu is het minder belangrijk. Dat cultureel patroon kan veranderen. Het staat niet vast. Vb: vroeger waren de Vlamingen Katholieken.

De objectieve kenmerken kunnen de mensen verwerven.

2) Er is echter ook subjectieve factor, i.e. de wil om een Vlaamse gemeenschap te vormen, het geloof dat je een gemeenschap bent.

We mogen het begrip identiteit dus niet verwaarlozen en we moeten er wel een invulling aan geven. Het gevaar bestaat immers dat één partij, i.e. Vlaams Belang, een monopolie gaat opeisen en het begrip gaat verenigen en hierdoor mensen gaat uitsluiten. Met haar opkomst begin jaren 90, maakte het Vlaams Belang immers de associatie van een identiteitsdiscours met extreem rechtse gedachten zeer evident. Ik vind echter niet dat we mensen mogen uitsluiten. Iedereen die hier woont, iedereen die hier komt wonen, moeten we uitleggen wat een Vlaamse identiteit is.

Het burgerschap bestaat immers uit meer dan het naleven van de wet, er zijn ook sociale en morele waarden. Je moet niet alles aanvaarden wanneer je binnenkomt, maar je moet je op termijn wel een stuk van de erfenis eigen maken, dat is de universele weg van immigratie.

Een mooi voorbeeld hiervan is de geslaagde immigratie van veel nieuwkomers in de Verenigde Staten. De VS hebben een zeer heterogene bevolking als gevolg van een jarenlange omvangrijke immigratie. Elke bevolkingsgroep blijft uiteraard een stuk eigen identiteit bewaren, maar men zweert ook getrouwheid aan de Amerikaanse vlag en de onderliggende waarden. De Verenigde Staten zijn er op die manier in geslaagd één dynamische gemeenschap te worden: je absorbeert migranten, die je sterker maken, maar je blijft één volk. Centraal hierbij staat het begrip "identiteit".

Onze samenleving daarentegen wordt geconfronteerd met begrippen als "de Allochtonen" en "de Autochtonen". Persoonlijk vind ik dat lelijke woorden. Misschien moeten we trouwens eens nadenken of we geen mooiere woorden kunnen vinden voor "de Allochtonen".

Feit is dat waar iedereen zijn zin doet, je verwijdering, apartheid, getto's krijgt. Daarom praten wij na vier generaties nog altijd over "allochtonen".

PERSOONLIJK

Ik denk persoonlijk dat dat deels het probleem was van 30-40 jaar geleden. Nieuwkomers, gastarbeiders zijn naar België gehaald. Je moet hier werken, je moet naar de mijnen gaan.

Werd er die mensen iets verteld over Vlaamse identiteit? Werden er cursussen georganiseerd, zoals dat nu de laatste jaren dankzij Geert Bourgeois het geval is? De verplichte inburgeringscursus is iets dat nog maar een paar jaar bestaat! 30-40 jaar geleden bestond dat niet! Er werd geen invulling gegeven aan het begrip Vlaamse identiteit. Die mensen kwamen hier werken en werden allemaal in dezelfde buurt gestoken. Moeilijk voor die mensen om te ontdekken wat de Vlaamse identiteit was.

Ik spreek ook een beetje uit persoonlijke ervaring. Mijn vader is ook naar hier gekomen, wel om Turks te leren aan de Turkse gastarbeiders, maar hij kwam hier en hij moest in een buurt gaan wonen waar alleen maar Turken wonen. Mijn vader vond dit raar. Hij vroeg zich af hoe hij Nederlands moest leren en hoe hij de Vlaamse cultuur moest leren ontdekken. Hij heeft hemel en aarde bewogen om te kunnen wonen in een buurt waar alleen Vlamingen wonen. Hij is er uiteindelijk ook in geslaagd om in een buurt te wonen waar enkel Vlamingen woonden, waar op 11 juli de Vlaamse vlag uithing, waar Luc, onze buurman, toen wij 18 werden ons het boek van Hendrik Conscience gaf om te lezen.., waar mijn ouders genoodzaakt waren om Nederlands te spreken. Alle burens spraken immers Nederlands. Mijn ouders hebben ons naar een school gestuurd waar er enkel Vlamingen waren. En goed maar ook, wij moesten als kind Vlaams spreken. Er waren ook geen andere kinderen om Turks mee te spreken.

30/40 jaar geleden werd niets verteld over de Vlaamse identiteit. De gastarbeiders moesten samenwerken en daar moeten we vanaf. Echter nu nog (zie bvb. Brederodestraat, Kiel, ...) leeft er een gemeenschap naast onze gemeenschap en dat is heel spijtig. Daar moeten we iets aan doen! Het is onze plicht eigenlijk om het begrip Vlaamse identiteit met z'n objectieve kenmerken die iedereen kan verwerven (het Nederlands leren) uit te leggen. Ons cultureel patroon staat open.

We spreken over een open en inclusieve Vlaamse identiteit.

Daar moeten we naar streven. Anders vrees ik dat we in een Vlaamse samenleving leven en daarnaast al de rest. Het is een moeilijke opdracht, denk ik, om de mensen die allemaal samenwonen in een bepaalde buurt, aan te spreken "meneer, mevrouw, u woont hier, u moet ook participeren in de Vlaamse samenleving. U moet Nederlands leren. U moet deelnemen aan onze samenleving." Het gaat verder dan Nederlands leren, je moet ook participeren in de Vlaamse samenleving, spreken met je Vlaamse burens. Neem nu de mensen die wonen in de Luchtbal, er wonen nog maar een aantal Vlamingen in die appartementen en die mensen zeggen dat het heel moeilijk is om met die mensen die hun eigen gemeenschap vormen te spreken. Ik denk dat het een probleem is naar de toekomst toe. Het is onze plicht als politicus ook om een gezonde invulling te geven aan de Vlaamse identiteit. Dankzij Geert Bourgeois was er eindelijk een goede start een tweetal jaar geleden. Inburgering werd verplicht gemaakt. Dat begint met het leren van Nederlands en na een taalcursus is er ook een oriëntatiecursus (Hoe zit de Vlaamse samenleving in elkaar?) maar er is nog heel wat werk aan de winkel. Als we gewoon nog maar naar onze samenleving kijken, dan zie je hoe verschillende culturen naast elkaar leven.

Zoals onze voorzitter het zegt, we moeten gaan naar een inclusieve samenleving. Iedereen moet meedoen, niet aan de zijkant staan en hun eigen cultuur doen. Ze mogen hun eigen cultuur beleven. We kunnen niet zeggen, je komt hier wonen en je moet afstand doen van uw cultuur of godsdienst bvb. We moeten echter wel proberen om een gezonde definitie te geven aan het begrip Vlaamse identiteit en dan begint ten eerste met het leren van Nederlands en ten tweede met de wil om te participeren in de Vlaamse samenleving.

Waarom is dat zo belangrijk? Niet alleen dring je culturele conflicten terug, je wordt één dynamische gemeenschap die migranten absorbeert. Je gemeenschap wordt sterker, maar je blijft één volk.

Zuhal Demir (N-VA)
Volksvertegenwoordiger, Kamer van Volksvertegenwoordigers

Waar we genodigden zijn aan rijke tafelen

Over gasten en nieuwkomers, rechts en links patriottisme.

Wat zijn *faciliteiten*? Wat is de juiste betekenis van *onverwijld*? Of de feitelijke inhoud van de veelgebruikte Midden-Oosterse term *Het Vredesproces*?

Het zou de politici, commentatoren, trendsetters en alle wakkere burgers - ons dus ook - helpen, een tijd lang de *Philosophische Untersuchungen* van Ludwig Wittgenstein te bestuderen, vóór we ons weer aan een uitspraak wagen die we achteraf toch zullen moeten nuanceren of terugtrekken. Niet omdat semantische vaardigheid en consequentie op zich zouden volstaan om een probleem op te lossen, wél omdat we daarmee een heleboel nutteloze en daarom schadelijke misverstanden van te voren uit de weg kunnen ruimen.

Ik zal mijn inleiding tot de discussie daarom beginnen met een paar definities, be-grenz-ingen die niet de enig mogelijke zijn, maar die in ieder geval het voordeel hebben, begrijpelijk en dus bruikbaar te zijn.

Eerst en vooral zou ik, als erfgenaam van de Verlichting en aandachtig lezer van Jürgen Habermas, niet langer van *nationalisme*, maar van *patriottisme* willen spreken, ook al kunnen deze begrippen in een bepaalde context en vanuit een bepaald progressief uitgangspunt elkaar dekken. Het is juist dat beide termen door de verschillende partijen en kampen ge- en misbruikt werden en nog steeds worden, want waar *nationalisme* in de oren van de tegenstanders bijna onvermijdelijk als *etnisch of exclusief nationalisme* klinkt of in elk geval in die zin geïnterpreteerd wordt, brengen de flaminganten van mijn generatie de term *patriottisme* automatisch in verband met de Belgicistische *vaderlandslievende* verenigingen, met hun irrationele liefde voor de monarchie en hun over het algemeen keiharde weigering, een aantal ondemocratische en onrechtvaardige aspecten van de naoorlogse repressie zelfs bespreekbaar te maken. Anderzijds waren uitgerekend de *patriotten* in de Noordelijke Nederlanden dan weer de vaandeldragers van de Verlichting, dat wil zeggen van het streven naar Vrijheid, Gelijkheid en Broederlijkheid, de grote beloften die we volgens Habermas ooit aan onszelf gedaan hebben en die we nog steeds moeten inlossen. Het begrip *patriot* is geassocieerd met een democratisch tot stand gekomen grondwet, een sociaal en politiek contract tussen alle burgers dat we samen gesloten hebben en, onder veranderde omstandigheden, kunnen aanpassen of vervangen. In tijden van toenemende immigratie biedt dit het enorme voordeel, dat je mensen die oprecht aan de opbouw van de maatschappij willen meewerken nooit op basis van vermeende etnische of culturele *nationale* criteria kan uitsluiten. Omgekeerd: indien een maatschappij wél in staat zou zijn, dergelijke mensen uit te sluiten of te discrimineren was het per definitie geen democratie meer. Misschien kan de definitie van *patriottisme* door de achttiende-eeuwse filosoof en encyclopedist D'Holbach ons helpen:

Le patriotisme véritable ne peut se trouver que dans les pays où les citoyens libres, et gouvernés par des lois équitables, se trouvent heureux, sont bien unis, cherchent à mériter l'estime et l'affection de leurs concitoyens.

Natuurlijk werd dit geschreven in een periode, waarin ondanks de populistische retoriek slechts de leden van een klein percentage van de burgerij effectief als medeburgers beschouwd werden, maar de definitie geldt eveneens voor een hedendaagse democratische maatschappij. De vraag is, of we de sociaal-economische, educatieve en politieke voorwaarden zodanig kunnen verbeteren dat alle volwassen medeburgers op zijn minst in principe een faire kans krijgen, zulke patriotten te worden?

Een tweede semantische misverstand geldt het door elkaar gebruiken van termen als *multicultureel* en *intercultureel*. Onder *multicultureel* verstaan we dat er in een land meerdere (*multae*) culturen, in elk geval meer dan één cultuur, samenleven, dat betekent neutraal zowel naast als met en zelfs tegen elkaar. De term beschrijft gewoon een wetenschappelijk verifieerbaar feit: er wonen vandaag in Antwerpen alleen al meer dan 180 verschillende, d.w.z. van elkaar te onderscheiden culturen. Wie dit loochent is niet noodzakelijk een racist, maar in ieder geval ongeïnformeed of dom. Wie deze multiculturele samenleving als een na te streven ideaal verdedigt is niet noodzakelijk een zogenaamd cultureel relativist, maar een beetje achterlijk. In beide gevallen maken mensen zich druk om een sociologisch gegeven, terwijl hun emotioneel gedrag een heel andere oorzaak heeft. De voorstanders

van een *interculturele* maatschappij willen namelijk deze los naast elkaar levende subgroepen op één of andere manier tot een leefbare samenleving laten evolueren, omdat ze geloven dat men anders niet van een op vrijheid en gelijkwaardigheid gevestigde maatschappij kan spreken, terwijl de tegenstanders ervan overtuigd zijn dat alleen zo monocultureel mogelijk gehouden en van de anderen gescheiden groepen een overlevingskans hebben. Filosofisch is de term *intercultureel* verwant met de *intersubjectiviteit* zoals die onder meer door Jean-Paul Sartre werd uitgewerkt en verdedigd. Deze notie van *intersubjectiviteit* verwerpt zowel het *egoïsme* en *egocentrisme* die uitingen zijn van onvolwassenheid en stagnatie in de ontwikkeling van een individu als een *altruïsme* dat vrijwel onmogelijke eisen aan ons stelt en dat bovendien vaak neerkomt op een verborgen vorm van egoïsme of egocentrisme, vergelijkbaar met de ideale, in de media gevierde en commercieel uitgebuite "moederliefde" die door Elisabeth Badinter ontmaskerd werd. Wanneer we dit schema toepassen op de *interculturaliteit* merken we dat we praten over een synthese van culturele *zelfhaat*, waarbij we ons bijvoorbeeld schamen voor of ergeren over onze identiteit, en *chauvinisme*, waarin we de eigen cultuur afwisselend aan alle nieuwkomers willen opdringen ("aanpassen of oprassen!") of menen dat die vreemdelingen zich nooit zullen kunnen integreren en dus maar best gesegregeerd (of *apart*) leven, in de hoop dat ze ooit zullen vertrekken. In een interculturele samenleving behouden en ontwikkelen de mensen hun specifieke eigen cultuur, maar zijn ze er zich van bewust dat deze cultuur historisch ondenkbaar was zonder de inbreng van andere culturen en dat ze slechts een overlevingskans heeft door de interactie met andere culturen. Over het historische luik hoeft, na de analyses van de belangrijkste historici van de vorige eeuw, niet langer gediscussieerd te worden. De vraag is, of een hoogstwaarschijnlijk zelfstandiger wordend Vlaanderen beseft dat we niet langer in de negentiende eeuw leven en dat onze interne en externe geloofwaardigheid zal afhangen van de manier waarop we deze interculturaliteit aanpakken.

Het integratiedebat: toetssteen of bananenschil?

Het was niet zo gepland, maar net in de periode dat Vlaanderen langzamerhand begon te evolueren naar een meer autonome deelstaat van een federaal België startte de demografische verschuiving van een grotendeels monocultureel land, het Vlaanderen waarin de Vlaamse Beweging ontstaan was en waar bijna iedereen Nederlands of tenminste een dialect daarvan sprak, naar een land met een toenemend aantal culturen. Hoewel dit het gevolg was van sociaal-economische en politieke ontwikkelingen in bijna heel West-Europa, zoals we zo ongeveer iedere avond uit praatprogramma's en documentaires op bijna alle Europese kanalen kunnen merken, kreeg dit fenomeen een bijzondere invulling bij ons die we, om even trendy te doen, met een SWOT-analyse kunnen meten:

STRENGTHS: onze *sterkste* troef is, behalve een relatief hoog welvaartspeil en een redelijk positieve economische balans, onze eigen emancipatiegeschiedenis.

Het is daarom essentieel dat we de verschillende fasen van die emancipatie niet vergeten, van de culturele bewustwording van de oorspronkelijke Vlaamse Beweging over de sociaal-economische ontvoogding, die we vooral aan de sociaal-democratische en christen-democratische arbeidersbewegingen te danken hebben, tot de politieke strijd voor gelijkwaardigheid. We kunnen terecht betreuren dat we, in tegenstelling tot emancipatiebewegingen in andere landen, er niet in geslaagd zijn, de natuurlijke band tussen de culturele Vlaamse en de sociale bewegingen tot stand te brengen, op enkele belangrijke uitzonderingen na, maar dat betekent niet dat beide bewegingen elkaar in feite niet versterkt hebben, ook al hebben de leidende krachten dat vaak niet beseft en, wat erger is, elkaar hebben tegengewerkt. Dat mag ons niet blind maken voor de evidentie dat een emancipatiebeweging zowel cultureel als sociaal en politiek moet zijn om te slagen. Wat voor ons geldt, is ook waar voor de emancipatie van de minderheden in ons land: zonder een economische en educatieve vooruitgang, zonder politieke mondigheid en vertegenwoordiging bestaat het gevaar dat ze zich terugplooiën op een culturele en/of religieuze identiteit die hun integratie in de Vlaamse maatschappij ernstig zal belemmeren. Wij zijn, wat onze tegenstanders ook mogen blijven beweren, reeds lang het *kaakslagflamingantisme* ontgroeid. Dat stelt ons in staat, de verleiding van bijvoorbeeld een *kaakslagislamisme* te begrijpen en te helpen vermijden. Een dergelijk defensief gevoel van discriminatie mag dan al voor de Vlamingen zijn historisch objectieve redenen gehad hebben en, in het geval van de islamitische minderheden, nog steeds actueel zijn, maar het moet een uitgangspunt zijn dat we zo vlug mogelijk moeten verlaten. Om die reden zouden wij de eersten moeten zijn, om krachtig te reageren tegen elk geval van reële discriminatie van al onze

medeburgers, juist omdat we weten, hoe verlamdend en ontmoedigend een dergelijke ervaring kan zijn. Dat is niet alleen een morele optie, maar vooral een bewijs van onze toegenomen zelfzekerheid en volwassenheid.

WEAKNESSES : die emancipatiegeschiedenis die onze kracht uitmaakt, kan tegelijkertijd een bron van zwakte zijn. In *Les damnés de la terre* wees Franz Fanon op het gevaar, dat de gekoloniseerde volkeren hun rechtmatig verzet tegen een toen nog overmachtige koloniale overheid al te vaak ombogen tot interne conflicten tussen andere gekoloniseerde groepen. Voor de extreem rechtse vleugel van de Vlaamse Beweging was en is het zo veel makkelijker, de ongelijke strijd aan te gaan tegen de zwakke minderheden dan die tegen het machtige Belgische establishment. Ze beseffen blijkbaar niet dat ze daarmee de geloofwaardigheid van hun eigen politiek project en, jammer genoeg, ook die van de Vlaamse beweging in haar geheel in gevaar brengen. Het is nogal logisch dat de tegenstanders van de Vlaamse emancipatie van deze houding gretig gebruik maken om de hele beweging in binnen- en buitenland tot deze verkrampte anti-vreemdelingenpolitiek te herleiden, bijna alsof ze dit rechts extremisme zelf zouden hebben uitgevonden. Wie een beetje de berichtgeving over Vlaanderen in de buitenlandse pers volgt, weet dat dit geen paranoia is, maar een wijd verspreid fenomeen. Dat gaat zelfs zover dat buitenlanders, die zelf bijvoorbeeld hun culturele integriteit zonder complexen verdedigen, weinig of geen begrip kunnen opbrengen voor een Vlaamse overheid die juist hetzelfde doet, zoals ik merkte in een gesprek met de minister-president van de Duitstalige Zwitsers over de verfoeilijke omzendbrief van Peeters. Toen ik hem vroeg, wat hij verwachtte van anderstalige Zwitsers die zich in zijn regio kwamen vestigen, nam hij bijna letterlijk hetzelfde standpunt in als de Vlaamse regering. Indien we er niet in slagen, deze xenofobe stroming te neutraliseren en in elk geval een voor iedereen duidelijk onderscheid te maken tussen onze integratiepolitiek en hun verzet daartegen, slaan we op termijn onze eigen ruiten in. Dit is geen verkapt pleidooi voor een verlenging van het onzalige *cordon sanitaire*, wél voor het uitspreken van ondubbelzinnige standpunten die eens en voorgoed aantonen dat zij niet het recht hebben, in naam van de Vlaamse ontvoogding een politiek te voeren die regelrecht tegen onze humanistische en democratische waarden ingaat. Het zelfstandige Vlaanderen waar zij van dromen is een gevaarlijke karikatuur van wat wij beogen.

OPPORTUNITIES: een grotere autonomie biedt ons de kans, aan onszelf en de buitenwereld het bewijs te leveren dat "wat wij zelf doen, we grootmoediger doen." Omdat we als Vlamingen stap voor stap voor onze emancipatie hebben moeten vechten, zijn wij de natuurlijke bondgenoten van de Palestijnen, de Koerden en alle andere volkeren die hun ontvoogding en gelijkberechtiging nastreven. Omdat we geleden hebben onder scheldwoorden als "sale Flamin" beseffen we wat iemand moet voelen die voor "vuile Turk" of "vuile Arabier" gescholden wordt. Omdat velen van onze missionarissen en missiezusters beseft hebben, dat het niet langer volstond, het evangelie te verkondigen zonder zich in te zetten voor de sociale, culturele en politieke rechten van mensen in de Derde Wereld en omdat nog steeds duizenden van onze jongeren zonder het te willen toegeven dat emancipatiewerk in talrijke ngo's voortzetten, kunnen we een bescheiden verschil maken in de wereld. Omdat de Vlaamse beweging nauw verbonden is met het pacifisme moet een Vlaamse regering de moed hebben, zich te verzetten tegen participatie aan dubieuze en leugenachtige zogenaamd humanitaire interventies van de VSA en de NAVO. Maar ook in eigen land moeten we agressiever de verdediging van de rechten van alle minderheden op ons nemen, zodanig dat we een instelling als het Centrum voor Gelijke Kansen overbodig maken, niet omdat we tegen gelijke kansen zouden zijn, wat zou het, maar omdat we ons huis wel zelf in orde zullen brengen. We hebben de materiële middelen, de hersenen en de inzet om dit te doen, dus waarom aarzelen we nog? Het is een kans die we maar één keer krijgen: elke uitbreiding van bevoegdheden moet gepaard gaan met een grotere en intensievere zorg voor de rechten van al onze medeburgers zonder onderscheid. Dát is de erfenis die we moeten koesteren.

THREATS: Tegen de bedreiging vanuit extreem rechtse hoek kunnen we ons weren, door strenge wetten van overheidswege en campagnes voor verdraagzaamheid vanuit de civiele maatschappij (die hier "het middenveld" genoemd wordt. Maar wat doen we tegen de bedreiging vanuit zelfgenoegzaamheid die tot verwaarlozing van de minderheden leidt? Zij die beweren dat we autonomie nastreven om het zelf materieel beter te hebben zijn er niet helemaal naast, want er zijn wel degelijk individuen en groepen die deze stelling verkondigen. Ook dat kan ons project ernstig bedreigen.

In een moderne democratie hebben mensen van minderheidsgroepen de keuze tussen assimilatie, vrijwillige segregatie (zoals bijvoorbeeld die van de orthodoxe joden in Antwerpen) en integratie. De meerderheid moet de mensen de vrije keuze laten, maar kan in geen geval de assimilatie, het verdwijnen van "het anders zijn van de anderen" of de segregatie opleggen. Ze kan die ook niet verbieden, al moeten we wel weten wat we verliezen door het inkrimpen van de diversiteit en de interactie met andere culturen. Maar ook de integratie kan niet van bovenaf worden opgelegd, al kunnen we hier van een "voorwaarden scheppend beleid" spreken. De bedreiging door assimilatie is vandaag veel minder sterk dan een paar decennia geleden, terwijl het gevaar van een zekere gettovorming veel reëler is. Indien we ons bovendien niet actief inzetten voor de integratie is het gevaar van wat men in de VS ooit "benign neglect" (welwillende verwaarlozing) noemde acuut, en daar moeten we ons bewust van zijn. In deze strijd zijn diegenen uit de minderheidsgroepen die zich voor integratie - samenwerking en uitwisseling met behoud van de eigen identiteit - onze beste, misschien wel onze enige waardevolle bondgenoten. Niet om bijvoorbeeld als "gematigde moslims" de gemoederen te bedaren, maar om als open en kritische gesprekspartners ons ervan te overtuigen dat we wederzijds bij zo'n uitwisseling kunnen winnen. De westerse aanhangers van de theorie van "de botsing der beschavingen" zijn daarentegen de keerzijde van de fundamentalisten die binnen elke minderheid te vinden zijn. Beide groepen hebben elkaar nodig om de bevolking van hun gelijk te overtuigen. We kunnen wel met hen discussiëren, maar ik vrees dat we voorlopig althans onze tijd beter kunnen gebruiken door zelf zonder taboes met mensen uit de minderheden in gesprek te gaan en, vooral, samen te werken. Niet *ondanks* het feit dat we linkse flaminganten zijn, maar juist *omdat* we links en Vlaamsgezind zijn. Niet als kosmopolieten, maar als internationalisten. Kosmopolieten ontkennen in feite de diversiteit en leggen daarom hun westers mensbeeld op; internationalisten gaan uit van de diversiteit, omdat ze beseffen dat de zo groot mogelijke ontplooiing van eenieder de voorwaarde is voor de zo groot mogelijke ontplooiing van het geheel.

Ludo Abicht

Vlaanderen en migratie gedurende de eeuwen

Migratie is sinds het bestaan van de mens zélf een heikel thema geweest. Het heeft zowel een sterk sociaal als identiteitsaspect in zich en daarom is het voor sociaalflaminganten op zich zo belangrijk. Enerzijds zijn al onze voorvaders eens migrant geweest. Voor antinationalisten een argument om er maar op los te relativiseren tot er geen enkele identiteit meer bestaat. Voor ons bestaan grenzen en identiteit wel degelijk. Niet omdat wij zó voor grenzen op zich zijn, want wij willen precies grenzen om ze te kunnen overstijgen... Grenzen zijn van primordiaal belang om elke vorm van democratie te realiseren. Een teveel aan migratie kan die democratie kapot maken; aantallen spelen hier een doorslaggevende rol. Dit is in een notendop de probleemstelling waarbinnen de sociaalflamingant zijn/haar opinie moet vormen.

Enkele maanden geleden bezocht ik de mijn van Blégny-Trembleur. Volgens de officiële uitleg hadden daar alleen Turken, Italianen enz. gewerkt maar geen woord over Vlamingen, want statistisch waren dat natuurlijk Belgen. In 1908 zou nochtans $\frac{3}{4}$ van de ongeschoolde ondergrondse mijnwerkers in Wallonië, Vlaming of van directe Vlaamse afkomst geweest zijn. Op mijn opmerking over het absolute zwijgen daarover werd me verweten - door een Hollander n.b. - de Vlamingen graag in de slachtofferrol te willen duwen, terwijl zij nu toch alles hebben... Ik 'speelde mijn muile af' en repliceerde dat rechtvaardigheid etc. begrippen zijn die niet selectief kunnen gebruikt worden en betreffende die 'slachtofferrol' dat dit gezien het verleden te verklaren is, maar dat we thans stilaan boven de zeespiegel komen, m.a.w. eens we écht autonoom zijn, zul je wat beleven... Je ziet maar hoe gevoelig elk migratiethema ligt en hoe het politiek correcte discours alles uitgomt wat men niet geweten wil hebben...

Van het onderwijs in Vlaanderen, nota bene volledig in Vlaamse handen, zal men geen last hebben: ook dáár overheerst het typische Vlaamse vermijdingsgedrag. Niets dus over wat er echt toe doet... Waar we ook ooit aan zullen moeten werken is het vervlaamsen, in de diepte dan, van onze nieuwe immigranten. In ons buurtwerk in Ledeberg zie ik geen enkele interesse van migranten voor buurtwandelingen, natuurwandelingen of andere inhoudelijke en/of identiteitvormende activiteiten. Voor hen is alleen consumptie belangrijk (van wie zouden ze dat geleerd hebben?) en bestaat ons land en onze gemeenschap blijkbaar maar sinds zij of hun voorvaders er voet aan wal gezet hebben... Echte betrokkenheid en integratie vergen in de eerste plaats taalkennis maar later ook echte verbondenheid met milieu, cultuur, verleden etc.

Ik zal hier proberen enkele historische aspecten tot 1945 over immigratie al emigratie belichten. Uiteraard is dit een summier benadering. Vanzelfsprekend zijn aantallen bij elke besproken migratie bij benadering en dus te relativiseren.

Eerst en vooral dient vermeld te worden hoe de Kelten door de Romeinse oorlogsmachine hier werden verjaagd en onderworpen. Vooral de kaste van de druiden werd gevisieerd, omdat die een mogelijke anti-Romeinse opstand konden belichamen. Uiteraard bevinden wij ons in een gebied waar de Zuidelijke Romeinse druk en de Oostelijke Germaanse tegendruk de Keltische ruimte bezet hebben. Onze gebieden zijn hoe dan ook strategisch gelegen, wat ze tot heden voor gelijk welke bezetter belangrijk maakt. Belangrijk is het feit dat de Salische Franken door de Romeinen als zgn. 'foederati' worden geïnstalleerd in Toxandrië (de huidige Kempen en Noord-Brabant) in 358 o.m. als buffer tegen de opdringerige Saksen. Andere onderworpen Germaanse stammen worden als Laete (laten) ingeplant voor grondbewerking. Hun stamhoofden worden Romeins officier en zullen naderhand voor eigen rekening beginnen werken b.v. Childerik. In 406 wordt de Rijn grens door de Germanen massaal doorbroken en in 425 verlaten de Romeinen onze gewesten. De Franken realiseren in dit kluwen een onwaarschijnlijk succesverhaal. Samen met de Romeinen verslaan zij eerst Atilla in 451 in de Catalunische velden. Chlodovech verslaat dan de Romeinen en neemt de volledige controle over. Vervolgens verslaat hij enkele andere Germaanse stammen, waarna hij zich laat dopen. Dit doopsel betekent een brede ommekeer. Als Bisschop Remigius in 496 in Reims tot de geromaniseerde Chlodovech, nu Clovis, zegt: 'buig deemoedig het hoofd, Sicamber, verbrand wat ge hebt aanbeden en aanbid wat gij hebt verbrand...', dienen we dit bijna letterlijk op te vatten. De Romeinse luxe en bestuursvormen en cultuur etc. worden via de Germaanse stamhoofden overgenomen. Het land van de Germaanse Franken wordt Frankrijk, met het romaanse Frans als taal (wat de racisten Blachon en C° deed zeggen dat de Vlamingen eigenlijk de échte Fransen zijn!). Mèt de Kerk wordt ook de feodaliteit als maatschappijvorm en sociale orde geïntroduceerd, zéker als de paus met de stichting

van de Kerkelijke Staten zélf een wereldlijke leenheer wordt. Ook de taalgrens krijgt in deze periode vorm; min of meer langs de heirweg Bonen-Keulen, afhankelijk van het assimilatievermogen door de sterkste groepen.

Langs de Noordzee- en Scheldekusten hadden zich Saksen en Friezen gevestigd. Zij hadden, zoals hun verwanten in Engeland, steeds de feodaliteit afgewezen en werden ook 'de kerels van Vlaanderen' genoemd. In Engeland brachten de gebeurtenissen van 1066 de feodaliteit: niet voor niets werd meteen het Doomesday Book opgesteld, namelijk om het grondbezit te registeren, hét kernelement van de feodaliteit nl. 'voor elk stuk grond is er een Heer' (en bij gevolg ook horigen). Dit was aan de Saksen niet besteed. 'Kerel' is overigens het Vlaamse equivalent van de Engelse 'freeman'. Het begrip werd in tegenstelling van slaaf gebruikt. De door de politiek correcten zó verguisde Conscience, was hiervan goed op de hoogte! Inpoldering, het winnen van nieuwe grond (zonder Heer dus), versterkte hun onafhankelijk statuut. De Fransen en een belangrijk deel van de Vlaamse adel wilden bestendig de kerels in het feodale gareel krijgen. In Vlaanderen echter, was dit niet zo evident, omdat de emancipatie er via de verstedelijking al te ver gevorderd was. Deze sterke verstedelijking is gevolg van een sterke migratie naar de stad: stadsluft maakt vrij. 40 % van de Vlamingen woonde in een stad. Op 11 juli 1302 kwamen de kerels in hun blote, getaande bovenlijf op het slagveld, dit in tegenstelling met de in vele felle kleuren getooide stedelijke milities. Zij kwamen in 1309 ook in opstand in het land van Waas. De kerels waren ook de drijvende kracht achter de grote opstand in Kust Vlaanderen tussen 1323-'28. Revolutionaire figuren als de Brugse burgemeester Willem De Deken en de boerenleiders Jacob Peyt, Nicolaas Zannekin en de pre-communist Seger Jansoone (die de laatste kasteelheer aan de ingewanden van de laatste pastoor ging ophangen!) namen de leiding van de opstandige beweging. De nederlaag bij Kassel betekent het einde van de ongecontroleerde sociale opstelling van de kerels. In 1329 wordt het land van de vrije boeren geconfisqueerd en mooi tussen de feodale heersers nl. de Franse koning en de Vlaamse graaf, Lodewijk van Nevers, verdeeld. Overigens was met Hastings ook het Francofone element verschenen in Engeland en schoof de taalgrens op het continent o.m. daarom, vele tientallen kilometers van de Kwinte (Canche) naar het Noorden. In het Gruuthuuzehandschrift van ca 1400 komt het 'Kerelslied' voor waarin de feodalen spotten met de vrije boeren. Julius De Geyter (1830-1905) bewerkte de tekst als volgt:

*Ic wil van den kaerle singhen
Al met sinen langen baert
Hine laet ghenen ruter hem dwinghen
Ontembaer so is ho vanaert
Ende of sine cleeder ontnaemt sijn
Sin hoeft mit een hoetkin ghecapt
En mach sin caproen ooc verdraeit sijn
Sin scoen ende cousen ghelapt*

*Al eti maer wronghelen, caes ende broot
Al slaepti up stro ende cruut
Vri alset veulen en kent i gheen noot
Ende lacht de ruters uut*

*Hi esser een vriman gheboren
Ter see, upt velt of int bosch
Waerom sou gheen plek hem behoren,
Gheen plek vor een paert oft een os?
Die ruter heeft alles ghenomen
Men loopet, als hi ghebiet
Bi dunen, bi vlacten, bi stromen
Dat en doet dir kaerel niet!*

Refrein

*Hine wert niet den ruter een slave
Ter kermesse blifdi gaen
Met ghespen, knijf ende stave
Sin wijf met een mantelkin aen
Daer pijpen die cornemusen
Daer springen ende dansen si ront
Daer swieren si lanx die husen
Daer singhen suut luder mont*

Zúlk een zelfbewustzijn en fierheid mis ik nu in 't algemeen maar nog het meeste in het sociaal gebeuren en de arbeidersbeweging waar men soms mensen graag in de afhankelijkheid van kassen duwt...

Nóg in de Middeleeuwen is het Vlaamse aandeel in de Duitse kolonisatie van de tot dan toe Slavische gebieden ten oosten van de Elbe in de 12de en 13de eeuw. Wegens overbevolking en dus een gebrek aan landbouwgrond bij ons, verschijnen Vlamingen in de streek van Bremen, Berlijn, Holstein, Thüringen en Silezië, een gebied dat men al vlug 'de Fläming' gaat noemen. De immigranten kunnen er nog lang hun taal, eredienst, rechtspraak en bestuur behouden.

Naer Oostland willen wij rijden

*Naer Oostliand willen wij rijden,
Naer Oostland willen wij mee,
Al over die groene heiden
Frisch over die heiden
Daer is een betere stee.*

Na het verdrijven door de Spanjaarden van de inlandse bevolking op de Canarische Eilanden in de 15de eeuw, wordt er beroep op Vlamingen gedaan om er zich te vestigen. Niet voor niets werden deze eilanden lange tijd de 'Vlaamse eilanden' genoemd...

De militaire overwinning van de contrareformatie in 1585 is uiteraard de bron van grote migraties geweest. Zij joeg alle bewustzijn, kapitaal, kunde etc. het land uit en legde de basis van Hollands Gouden Eeuw. Wij degradeerden tot een provinciaal wingewest. 150.000 Zuid-Nederlanders migreerden (10% van de bevolking, vooral stedelingen maar ook de nieuwe economische gebieden zoals Hondshoote ontvolken volledig) en namen het bestuur, de handel (grootste deel van de aandelen in de OIC en de WIC), nijverheid, wetenschap en de kunsten van het Noorden in handen (In Amsterdam vormden Zuid-Nederlanders een derde van de bevolking, in Rotterdam een vijfde en in Leiden meer dan een derde). Ook het ideologisch desam van de Verenigde Provinciën nl. het calvinisme kwam uit het Zuiden. Emigratiepecialist drs. Jan Briels verwoordt het als volgt: 'de grote namen van het calvinisme in deze periode worden nagenoeg door Zuid-Nederlandse theologen gedragen, de belangrijkste kerkelijke geschriften op het gebied van dogmatiek, de vroomheid en het godsdienstonderwijs zijn van hun hand en ook in de opleiding en vorming van predikanten namen zij een leidende positie in'. Zowel de Verenigde Provinciën als Engeland, voorheen relatief bescheiden gebieden, nemen moeiteloos de rol van de Zuidelijke Nederlanden en van Antwerpen als kerngebied en draaischijf van het vroegkapitalisme over. Deze evolutie wordt ideaal geïllustreerd door de herberg Van de Buerse in Brugge (Vlamingstraat, 35 nabij de Markt). Vlaanderen zette de toon in de prekapitalistische ontwikkeling. In Brugge, waar grote schaal passieve handel werd gedreven, werden vanaf het einde van de 14de eeuw bij Van de Buerse de dagelijkse wisselkoersen opgetekend. Vandaar de term 'beurs'. Het huis verhuisde met de verzanding van het Zwin naar Antwerpen, later naar Londen¹... Overall wekt de rijkdom van de rijke Vlaamse en Brabantse immigranten afgunst op bij de

---

¹ Het woord beurs werd internationaal; in Engeland veranderde koningin Elisabeth het bewust in Royal Exchange.

oorspronkelijke bevolking. In de protestantse sfeer zullen het kapitalisme, de wetenschap, de democratie en de kunsten zich in een grote dynamiek kunnen ontwikkelen. Het zullen ook Amsterdam en Londen zijn die de Zuidelijke Nederlanden maar al te graag in zijn achterlijke staat zullen bevestigen... De vroegere marktleider wordt nu als potentiële concurrent klein gehouden. Plezante noot: zowel de Amsterdamse 'Wallekens' als de Hamburgse Reeperbahn zijn beiden gewezen Vlaamse emigratiekwartieren.. De Verenigde Provinciën maakten zich aanvankelijk in het Zuiden niet geliefd met herhaaldelijke pogingen tot herovering en rooftochten in het zgn. contributiegebied, waardoor ze makkelijk als terroristen konden worden afgeschilderd. Het klein-Hollands of Noord-Nederlands nationalisme is dan weer voornamelijk gegroeid onder invloed de oorlogen tegen Engeland en de sterke externe bedreiging door Lodewijk XIV. Na 50 jaar scheiding, gebruiken Staatse onderhandelaars het Zuiden al als mogelijke pasmunt in onderhandelingen met de Zonnekoning... Bij ons wordt door het reactionaire bewind een bewuste economische en geestelijke armoede gecreëerd: de grenzen gesloten, de vloot afgeschaft, boek en boekdrukkunst totaal onder controle... De 'taliban' neemt het land voor enkele honderden jaren over.

Op het einde van de Oostenrijkse tijd begint dan een schuchtere heropleving. Na de annexatie bij Frankrijk, komen wij plots in een grote Europese ruimte terecht. Een bijna vergeten feit is het doodbloeden van onze boerenjeugd in Rusland onder Napoleon. Uit angst voor wraakmaatregelen tegen hun familie, trokken meer dan honderdduizend op als kanonnenvoer. Hoeveel er wegbleven is niet exact bekend. Maar het cijfer doet in verhouding beide Wereldoorlogen verbleken! In diezelfde periode vangt een massale stadsvlucht aan, gezien de industrialisatie steunt op geconcentreerde **arbeid** (in slums rond de fabriek) en **kapitaal**. Vergeten we daarbij ook niet dat onze bevolking in de 19de eeuw verdubbelde in aantal. Onze enige écht industriële stad Gent, kan via haar bevolkingcijfer als beste illustratie dienen: 14de eeuw: 64.000; 1584: -20.000, de stad valt terug op 31.000; eind 18de eeuw 48.000; 1830: 106.000, 1874: 130.000 (waarvan 20.000 proletarische gezinnen), 1964 (vóór de fusie): 155.000.

In 1841 richtte Leopold I België's eerste kolonie op: Vera Paz in Guatemala. Uit Gent vertrokken enkele honderden:

*'Wie goat er mee naar Verapas
Doar moete wij nie wirke
Eten en drenke op eu gemak
Sloape gelijk e virke'.*

Toen vele migranten enkele jaren later ziek terugkwamen, was de goesting rap bekoeld. De Muide hield er een beluik aan over met de naam 'Vera Paz'... In deze periode was Brussel een thuishaven voor politieke migranten. Karl Marx was ongetwijfeld de bekendste. Hij schreef er het 'Communistisch Manifest'. Vlaanderen werd, na Ierland, het ergst getroffen door de aardappelcrisis van 1845 e.v. In plaats van de 1.100.000 hongerdoden in Ierland hadden wij er 10.000. Het aantal geregistreerde behoeftigen steeg in Vlaanderen tussen 1840 en 1850 van 400.000 naar 900.000 en een stroom van seizoensarbeid en migratie kwam op gang. De gemeente Wakken vroeg de regering subsidies voor emigratie naar Amerika van het hele dorp, gemeentebestuur inclus! Van 1830 tot 1840 waren al 30.000 personen uit heel België geëmigreerd. Veel migranten kwamen van het platteland en verhuisden over de landsgrenzen heen vooral naar Frankrijk maar ook naar Nederland en Duitsland. In de jaren '40 steeg dit naar 40.000 om te stijgen tot 60 à 70.000 in de jaren 1880. In de hele 2de helft van de 19de eeuw weken 400.000 vnl. Oost- en Westvlamingen uit naar Frankrijk en 100.000 (200.000 van 1830 tot 1940) naar het Amerikaanse continent. Hoe dat ging lees je bij de linkse flamingant Pol De Witte die in 1873, na het debacle van de Parijse Commune en een totaal mislukte staking in het Gentse metaal, totaal ontmoedigd naar Amerika vertrok om er 'een communistische commune' op te richten. Na enkele jaren keerde hij terug naar Gent. Zijn verhaal lees je in 'Alles is omgekeerd, hoe de werklieden vroeger leefden'. Ook Cyriel Buysse beschrijft zijn emigratie naar Amerika in 1886 in 'Twee Werelden'. Denk ook aan het pakkende afscheid van de zoon Eduard in het gezin van Paemel, die na een staking in een Gentse fabriek, vertrekt naar Amerika. In typische Buysiaanse bewoording zegt moeder Van Paemel: 'Kom... 'k zal ou 'n kruiske geven. Ge 'n geluef gij doar wel nie an, moar't es toch nog nen truest veur mij.'. Zowel De Witte als Buysse stelden hun hoop in een maatschappij waar er algemeen stemrecht was - waar men in België van droomde - maar zagen hoe de stemmen in de VS gekocht en verkocht werden... In 1886 maakten mensen met de Belgische nationaliteit in het

département du Nord 1/6 van de bevolking uit. In 1900 woonden 257.916 Vlamingen in het Noorden van Frankrijk. Ook de seizoenarbeid nam met de crisis van 1845 ongekeerde proporties aan. Naast de 'fransmans', zowat 50.000 rond 1913, die het bietenseizoen, de ast en het vlas in Frankrijk gingen doen waren er ook dagloners van allerlei slag: grondwerkers, steenbakkers enz. Zij werden het symbool voor 'arm Vlaanderen' bij uitstek en vereeuwigd in talrijke romans o.m. van Streuvels.

'Dubbel loon vraagt dubbel lijden,
Rust bij werk noch reis.
Het sloven niet, het slaven niet,
Maar de armoe zijn ze beu.'
(R. De C. 'Naar Frankrijk' 1906)

Ook tal van jonge gasten die bij de loting voor het leger een té laag nummer trokken, vluchtten naar Frankrijk. Merkwaardig genoeg liggen Gentse industriëlen en geschoolde arbeiders, die het na het wegvallen van de Franse afzetmarkt in 1815 niet meer zagen zitten, aan de basis van de Noord-Franse industrie. Ook de Gentse arbeidersbeweging ligt aan de basis van de goed gestructureerde arbeidersbeweging in Noord-Frankrijk rond Jules Guesdes. Deze beweging is zelfs door te trekken naar de PCF in de 20ste eeuw. Wraak om discriminatie en slechte integratiemogelijkheden (de Vlamingen woonden in de zgn. 'zwienskots') worden als reden gezien dat de communisten rond Gustave Desmettre in Halewijn (Halluin, la rouge) in de jaren '20 meer dan de helft van de stemmen haalden! Ook voor de PCF gold het Noorden als voorbeeld voor de opbouw van de partij op landelijke basis. Een bekend migrant, later lid van de PCF, was Pierre De Geyter, componist van 'de Internationale', geboren in Gent in 1848. Een merkwaardige tegenmigratie waren dan weer de kloosters die ten gevolge van het laïcerend beleid uit Frankrijk naar België vluchtten. Dit gaf dan weer een serieuze impuls aan de Franse nonnenpensionaten, die hele generaties Vlaamse boerenmeisjes grondig verfransten en via de vrouw, de man en de kinderen... Een ander denationaliserend mechanisme was het ontbreken van technisch onderwijs in Vlaanderen: kaderleden moesten dus in Wallonië opgeleid worden. Zij vertrokken als Vlamingen en kwamen als Franstalige Belgen terug. Ook Wallonië met zijn ontluikende zware industrie was, uiteraard, een emigratie- en pendelgebied: in de mijnen, in de fabrieken, in de bouw, de landbouw, de grote infrastructuurwerken maar ook bij de spoorwegen, het leger, het onderwijs. En niet te vergeten een massa middenstanders en boeren (in 1971 zouden er in Wallonië nog zo'n 60.000 Vlaamse boerenfamilies geweest zijn!) ... In 1909 schat men er het aantal Vlaamse migranten op 122.500, in 1929 300.000; in totaal zou het over 500.000 Vlamingen gaan, een achtste van de hele Waalse bevolking! In 1890 vormden de Vlamingen in La Louvière 70% en Charleoi 65 % van de bevolking, in Verviers en Mons 45 %, in Luik 43 % en in Seraing 40%. In 1908 werd bijna 10% van de oplage van 'Het Laatste Nieuws' in de Waalse industriesteden verkocht! Uiteraard hokten de Vlamingen in de achterbuurten, dikwijls geconcentreerd volgens gemeente van afkomst: zo had en in Gilly een wijk die men 'klein Zele' noemde. Een Waals onderwijsinspecteur spreekt in 1911 van 'une vie entre les mines et l'estaminet, une existence parfaitement animale'. Een ander getuige zegt: 'een onverstaanbaar koeterwaals sprekend, onbekwaam om hun belangen te verdedigen, waren ze aan allerhande uitbuitingen ten prooi...' In de Waalse pers van toen vindt men overigens genoeg staaltjes van de minachting waarmee de Vlamingen vaak werden bejegend. Op een racistische manier werden zij in verband gebracht met criminaliteit etc. In die tijd was ¾ van de Belgische gevangenisbevolking Vlaams. Ook in kluchtspelen, komisch toneel en revues en in de Waalse folklore, vindt men daarvan de gevolgen en tekenen. Lès flamins c'n' èst n'n dès djins, werd een bekende Waalse zegswijze: Vlamingen waren geen mensen.

Niets was 'de koelies van Europa' te zwaar. Men schat het totaal aantal migranten uit Vlaanderen op zowat 1 miljoen waarvan dus de helft naar Wallonië. In de tijd van 2 generaties zijn de uitgeweken Vlamingen waar ook ter wereld geassimileerd! Vanuit de christelijke zuil werd morele en syndicale steun aan seizoenarbeiders en migranten georganiseerd met name door 'Pasterke' Denys met zijn 'Werk der Vlamingen' (in 1913 werden er op 76.250 exemplaren van het blad 'De Franschman' in Noord Frankrijk verspreid) en ACV-pionier Eylebosch. Eerst was de Kerk al blij dat de treinen met goedkope abonnementen de arbeiders dagelijks, goedkoop, vanuit de kleinste parochie naar de Waalse en Franse industrie kon brengen. Zo ging de controle niet gehéél verloren en zou de slechte laïciserende en socialistische invloeden niet ten volle kunnen spelen. Sommige katholieken wilden de emigrés bewust Vlaams houden, anderen wilden hen precies aanpassen zodat ze terplekke de mis en de biecht in het Frans zouden kunnen bijwonen... In 1900 werd in Luik bvb. ook een Mariavereniging

opgericht waar de 1200 Vlaamse dienstmeisjes in Luik, vooral afkomstig uit Limburg, ontspanning konden vinden... Voor Lodewijk De Raet betekende de massale emigratie een drainage van de 'Vlaamse volkskracht', één van de peilers die Vlaanderen er weer moest bovenop brengen. De Vlaamse beweging was aanwezig in Wallonië in de vorm van Davidsfonds en ANV-afdelingen. Treinwachter en schrijver Gustaaf Vermeersch die in 1905 in Monceau-sur-Sambre werd benoemd en er een ANV-afdeling oprichtte, getuigt over de status van het Vlaams in Wallonië als volgt: 'De Vlaming verstond zijn landgenoot niet of trouwde met een Walin' (...) 'Of gebukt onder den algemeenen haat en verachting was hij (de Vlaming) reeds zeer blij als hij ongemerkt door de straten kon sluipen en van het genadebrood mocht eten dat de Walen hem toewierpen voor hard wroeten in de laagste bezigheden'(...) 'al deze afstammelingen (van Vlamingen) gingen voor de moedertaal verloren en bijna geen enkele die de taal van hun moeder nog kennen, voelen er sympathie voor. Ze versmelten langzaam in 't alles opslorpemde Waalsch, dat geen tweede taal wil erkennen en de moedertaal van duizenden beschouwend als 'quantité négligable' ze volkomen terzijde laat'. In een sfeer waar de eerste wettelijke successen van de Vlaamse beweging als een ontoelaatbaar extremisme werden aangevoeld, waren de eentalige Franse scholen de verfransingsmachines bij uitstek. In minder dan geen tijd was de massa van onbewuste Vlamingen geassimileerd.

Ook de Gentse vulgarisateurs brachten - Edward Anseele was toen lid en stond het zgn. wederkerigheidsprincipe voor nl. de Vlamingen moesten goed Frans leren en de Walen Vlaams - in 1898 op 20.000 exemplaren een 'conversatieboekje' uit om de Vlaamse arbeiders Frans te leren 'voor hun eigen goed'.

Terwijl in Wallonië de groeiende Vlaamse taaleilanden de angst voor minorisering nog de hoogte injoeg, gaf dit fenomeen in een deel van de Vlaamse beweging aanleiding tot speculatie omtrent het politiek gebruik ervan in de Belgische context en zelfs een voor bewuste koloniatiepolitiek in Wallonië en Noord Frankrijk. Tijdens de eerste Wereldoorlog bood de 'bestuurlijke scheiding' opportuniteiten. Ten eerste zou men alle Waalse ambtenaren terugsturen naar Wallonië. Uiteraard mochten de nieuwe Vlaamse eilanden in Wallonië niet worden opgeofferd. Daarenboven moest de taalgrens worden vastgelegd en gezien die door de eeuwen steeds naar het Noorden was opgeschoven... De taalgrens moest nu een veilige grens worden en om strategische redenen weer teruggeplooid worden. Zo wou men bruggenhoofden in Wallonië uitbouwen van Leers tegen Robeke, Warkonje over Rozenaken, Tubeke, Waterloo uiteindelijk tot het uitgebrande Wezet, de platdietse streek van Aubel, Sippenaken etc. Via de Voerstreek en de platdietse streek zou er dan ook een 'landbrug' met Duitsland tot stand komen. Wat er ook van zij, de Duitsers hielden de boot af inzake het wijzigen van de bestaande provinciegrenzen. Ook voor Frans-Vlaanderen waren er plannen, ook al moesten de Duitsers, die uit waren op de kanaalhavens, het gebied nog veroveren. Men sprak in dit verband van 'desannexatie' en rechtsherstel. De gebieden zouden mede gekoloniseerd worden door overtollige, jongere Vlaamse boerenzonen; de boeren hadden immers het beste hun Vlaamse aard behouden. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd aan dit discours nog racisme en Lebensraum-ethoriek, een soort autarkische ideaalstaat, toe gevoegd. Hier was er echt sprake van volksverhuizingen en uitdrijvingen. Een demografische politiek, bij de het VNV de organisatie 'Vlaamsche kinderzegen', vormde de sluitsteen van het geheel. We zouden het ook nog kunnen hebben over de activistische politieke vluchtelingen na november 1918 en andere fenomenen, maar dat is voor een andere keer.

Joost Vandommele

Inhoud:

Verslag van de 7 ^{de} Sociaal-Flamingantische Trefdag (Jan Van Ormelingen).....	blz 1
Inleiding (Miel Dullaert)	blz 4
Mondiaal kapitalisme en migratie (Dirk De Haes)	blz 6
Externe migratie naar Vlaanderen (Karel Sterckx)	blz 9
Vlaamse identiteit (Zudal Demir)	blz 12
Waar we genodigd zijn aan rijke tafelen (Ludo Abicht)	blz 15
Vlaanderen en migratie gedurende de eeuwen (Joost Vandommele)	blz 19

Joost Vandommele

Op onze webstek kan je in alle rust
onze andere teksten uitpluizen.

Je vindt er tevens de activiteitenkalender.

S F L

Leuvensebaan 109, 3220 Holsbeek
info@landdag.org | www.landdag.org

Financiële steun is eveneens van harte welkom:

IBAN: BE61 9795 9301 0717 - BIC: ARSPBE22